

TTS:n julkaisuja 451

Eila Lautanen, Riitta Kilpeläinen, Simo Jaakkola ja Jari Sirviö

TTS Työteho-seura

Muille aloille siirtyvät koulutetut metsäkoneenkuljettajat – syyt siirtymisiin ja ratkaisuja niihin

Muille aloille siirtyvät koulutetut metsäkoneenkuljettajat – syyt siirtymisiin ja ratkaisuja niihin

Julkaisija: Työtehoseura ry
Kiljavantie 6, 05201 Rajamäki
www.tts.fi 09 2904 1200

TTS:n julkaisuja 451

ISBN: 978-951-788-467-9
ISSN: 2489-8341 (verkkojulkaisu)
Nurmijärvi 2020

Hanketta on rahoittanut Metsämiesten Säätiö. Lahjoitukset ja säätiöfuusiot ovat tärkeä osa Säätiön yleishyödyllisen toiminnan vaikuttavuutta. Lisätietoa www.mmsaatio.fi

Sisällys

Tiivistelmä.....	4
1 Johdanto	5
2 Metsäkoneenkuljettajiksi vuosina 2011–2019 valmistuneiden työllisyys	6
2.1 Taustatietoja valmistuneista	6
2.2 Työllisyys metsäkoneenkuljettajaksi valmistumisen jälkeen	7
3 Tutkimuksen toteuttaminen	12
4 Kyselytutkimuksen tulokset	13
4.1 Vastaajien taustatiedot	13
4.2 Metsäkoneenkuljettajana työskennelleiden työuratiedot.....	14
4.3 Metsäkonealalle kiinnittymättömät valmistuneet	18
5 Haastattelututkimuksen tulokset	19
5.1 Teemahaastattelut	19
5.2 Metsäkoneenkuljettajana valmistumisen jälkeen työskennelleiden ja muualle siirtyneiden haastatteluanalyysi	20
5.2.1 Hakeutuminen metsäkonealalle ja käsitys omasta soveltuvuudesta kuljettajan ammattiin	21
5.2.2. Koulutuksen sisältöjen ja toteutuksen arvioinnit	22
5.2.3 Työssäoppimisjaksojen toteutuminen	24
5.2.4 Käsitys omasta soveltuvuudesta metsäkoneenkuljettajan työhön opintojen jälkeen .	25
5.2.5 Työskentely metsäkoneenkuljettajana, työsuhteen päättymisen ja syyt alalta siirtymiseen.....	25
5.2.6 Paluu metsäkonealalle	29
5.3 Ilman metsäkoneenkuljettajan työkokemusta olevien haastatteluanalyysi	30
5.3.1 Metsäkoneenkuljettajakoulutukseen hakeutumisen syyt	30
5.3.2. Koulutuksen sisältöjen ja toteutuksen arvioinnit	31
5.3.3 Työssäoppimisjaksojen toteutuminen	33
5.3.4 Työllistyminen valmistumisen jälkeen	34
5.3.5 Arviot mahdollisuudesta tehdä metsäkoneenkuljettajan työtä tulevaisuudessa.....	35
6 Tulosseminaari.....	37
7 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset	39
Lähteet.....	42
Liite 1. Muille aloille siirtyvät metsäkoneenkuljettajat kyselylomake	43
Liite 2 Haastattelurunko A: Metsäalan ulkopuolella olevat metsäkoneenkuljettajat - eivät työskennelleet alan työtehtävissä	46
Liite 3 Haastattelurunko B: Metsäalan ulkopuolella olevat metsäkoneenkuljettajat – alalle työllistyneet ja pois siirtyneet	47

Tiivistelmä

TTS Työtehoseura toteutti vuosina 2017 ja 2019 metsäalan ammatillisen koulutuksen laatumittaukset yhteneväisesti kaikissa metsäalan ammatillista koulutusta toteuttavissa oppilaitoksissa. Näissä mittauksissa tehtiin havainto, että metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneiden työllistymisessä koulutustaan vastaavaan työhön oli ongelmia, ja lähes neljäsosa heistä työllistyi metsäkonealan ulkopuolelle. Ilmiön taustalla vaikuttavia syitä ja mahdollisia ratkaisuja niihin lähdettiin selvittämään Koneyrittäjät ry:n, Teollisuusliitto ry:n ja TTS Työtehoseuran yhteistyössä toteuttamassa tutkimushankkeessa, jonka rahoittajana toimi Metsämiesten Säätiö.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat vuosina 2011–6/2019 metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneet ja valmistumisen jälkeen muille aloille työllistyneet henkilöt, jotka poimittiin vuosina 2017 ja 2019 toteutettujen mittausten vastaajista. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa koko kohderyhmälle (n=110) lähetettiin sähköinen kysely. Vastaukset saatiin 59 henkilöltä (vastausprosentti 53,6). Kyselytutkimuksen tulosten perusteella valittiin haastateltavat toisen tutkimusosan teemahaastatteluihin, joita tehtiin yhteensä 19.

Kyselyn vastaajista kolmasosa oli valmistumisen jälkeen työskennellyt metsäkoneenkuljettajana. He olivat työllistyneet valtaosin joko opintojen työssäoppimisten aikana tai heti valmistuttua, mutta 40 % työsuhteista oli purettu koeajalla työn tuottamattomuuden vuoksi. Koeajalla irtisanottujen kohdalla syyksi paljastui riittämätön harjaantuneisuus konetyöskentelyyn työsuhteen alkaessa. Tämän nähtiin olevan seurausta liian vähäisestä koneajasta opinnoissa. Metsäkoneenkuljettajana työskennelleillä alanvaihdon aiheutti useampi tekijä yhdessä; 78 % vastaajista nimesi kolme tekijää ja 22 % kaksi tekijää syyksi siirtymiseen. Palkkataso näyttäytyi 45 % alalta siirtyneen kohdalla yhtenä tekijänä, mutta kenelläkään se ei ollut ainoa alan vaihtoon vaikuttanut syy. Muina merkittävänä tekijöinä metsäkonealalta siirtyneet toivat esiin työn kausivaihtelut ja pitkät tyomatkat sekä paineen asuinpaikan muuttamiseen työllistymisen vuoksi. Epävarma työnantaja tai epävarmuus työn jatkumisesta määräaikaisen työsopimuksen tai lomautusten jälkeen sekä työn heikko arvostus ja halu edetä uralla tulivat myös esille syinä hakeuduttaessa pois alalta.

Kaksi kolmasosaa kyselyn vastaajista ei ollut missään vaiheessa opintojen jälkeen työskennellyt metsäkoneenkuljettajan ammatissa. Tässä vastaajaryhmässä oli sekä aikuisiällä opiskelleita että suoraan peruskoulusta metsäkoneopintoihin tulleita. Suurimpana ongelmana alalle työllistymiseen he näkivät puutteellisen kokemuksen metsäkonetyöstä. Opiskeluihin sisältynyt konetyöskentely oli määrältään riittämätöntä metsäkonetyössä tarvittavaan osaamiseen. Työllistymiseen tarvittavat kontaktit metsäkoneyrityksiin jäivät osalta puuttumaan, kun työssäoppiminen suoritettiin oppilaitoksen järjestämänä. Suurena ongelmana metsäkoneenkuljettajaksi työllistymisessä nähtiin työmarkkinoilta puuttuvat kokemattomampien kuljettajien työtehtävät. Myös haluttomuus muuttamiseen työn vuoksi tuli selkeästi esiin yhtenä alan tehtäviin työllistymisen esteenä.

1 Johdanto

Koulutettujen metsäkoneenkuljettajien kiinnittymättömyys koulutustaan vastaavaan työhön ja metsäkonealalta pois siirtyminen ovat olleet jo pitkään metsäalan toimijoiden tiedossa. Syitä ilmiöön on yritetty kartoittaa useammassa tutkimuksessa (mm. Kittamaa 2005, Alkkiomäki 2008) sekä Koneyrittäjät ry:n ja Teollisuusliitto ry:n selvityksissä, mutta keskeiseksi ongelmaksi on osoittautunut kohderyhmän, muille aloille työllistyneiden metsäkoneenkuljettajien, vaikea tavoitettavuus.

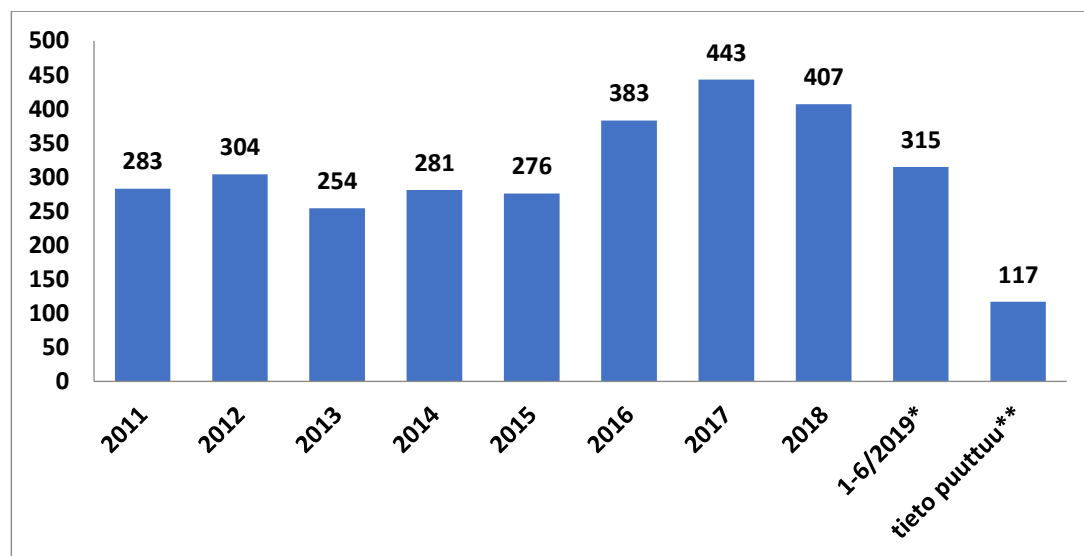
Vuonna 2005 toteutettiin Opetushallituksen toimeksiantona selvitys metsäkoneenkuljettajien valmistumisen jälkeisestä sijoittumisesta (Kittamaa 2005). Siinä todettiin, että 35 % metsäkoneenkuljettajaksi opiskelevista keskeyttää koulutuksensa ennen valmistumista, ja lisäksi metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneet vaihtavat nopeasti alaa valmistumisensa jälkeen. Kattavia valtakunnallisia tilastoaineistoja ei tutkinnon suorittamisen jälkeisestä työllistymisestä ollut selvityksen tekemisen aikaan tarjolla. Opetushallituksen tuoreemmassa selvityksessä (Pensonen & Ågren 2018) metsäalan perustutkintoa suorittamassa vuosina 2016–2017 olleista henkilöistä 7,1 % keskeytti opintonsa, ja pääosin keskeyttäminen tapahtui ensimmäisen opiskeluvuoden aikana.

TTS Työtehoseura toteutti yhteneväisesti vuosina 2017 ja 2019 metsäalan ammatillisen koulutuksen laatumittaukset kaikissa metsäalan ammatillista koulutusta järjestävissä opilaitoksissa. Näissä mittauksissa tehtiin havainto, että metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneiden työllistymisessä koulutustaan vastaavaan työhön oli ongelmia, ja lähes neljäsosa kyselyyn vastanneista työllistyi metsäkonealan ulkopuolelle. Tämän ilmiön taustalla vaikuttavia syitä ja mahdollisia ratkaisuja niihin lähdettiin selvittämään Koneyrittäjät ry:n, Teollisuusliitto ry:n ja TTS Työtehoseuran yhteistyössä toteuttamassa tutkimushankkeessa, jonka rahoittajana toimi Metsämiesten Säätiö. Kohderyhmän tavoittamisen tässä tutkimushankkeessa mahdollisti metsäalan ammatillisen koulutuksen säännöllisissä laatumittauksissa vuosina 2011–2019 metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneista karttunut vastaaja-aineisto.

2 Metsäkoneenkuljettajiksi vuosina 2011–2019 valmistuneiden työllisyys

2.1 Taustatietoja valmistuneista

Metsäkoneenkuljettajaksi valmistui vuosina 2011–2019 yhteensä 3063 henkilöä (kuvio 1). Tutkintojen määrässä on nähtävissä selvää kasvua vuosikymmenen jälkimmäisellä viisivuotiskaudella.

Kuvio 1. Vuosina 2011–1-6/2019 metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneiden määrät (n=3063)

*vuoden 2019 osalta mittauksissa mukana 1.1.–30.6.2019 valmistuneet

** osa oppilaitoksista ei toimittanut tietoa valmistumisvuodesta; ovat valmistuneet vuosina 2011–2015

Keskimääräisessä iässä valmistua metsäkoneenkuljettajaksi oli oppilaitosten välillä huomattavia eroja (taulukko 1). Korkeimmillaan oppilaitoskohtainen iän keskiarvo oli 28,00 vuotta ja alimmillaan 19,56 vuotta. Vuosina 2017 ja 2019 toteutettuihin mittauksiin vastanneet olivat hieman vanhempia kuin kaikki vuosina 2011–2019 metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneet.

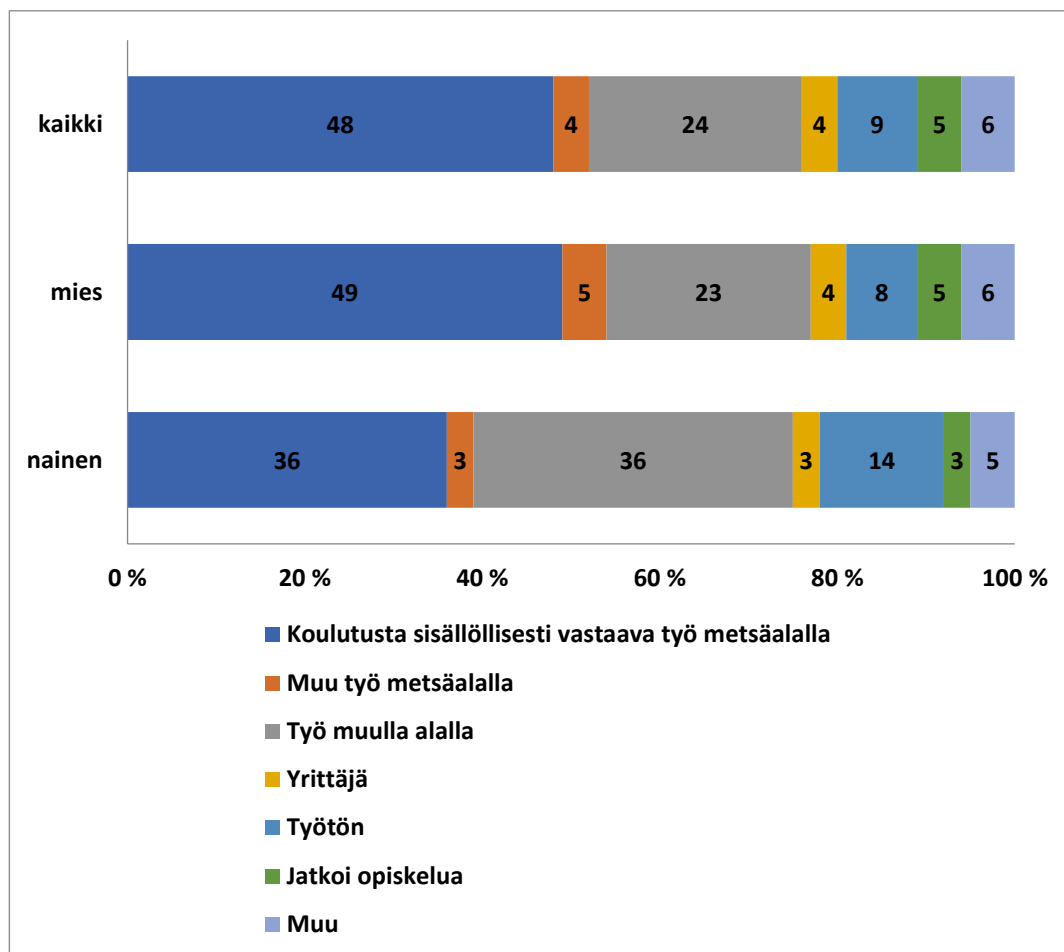
Taulukko 1. Metsäkoneenkuljettajiksi vuosina 2011–6/2019 valmistuneiden iän keskiarvot verrattuna 2017 ja 2019 mittauksiin vastanneiden iän keskiarvoihin oppilaitoksittain (mukana oppilaitokset, joissa kyselyyn vastanneiden määrä vähintään 10 henkilöä)

Oppilaitos	Valmistuneet yhteensä (n=3063)			Mittauksiin vastanneet (n=449)		
	Keskiarvo	Minimi	Maksimi	Keskiarvo	Minimi	Maksimi
1	28,00	18	61	31,95	19	63
2	22,95	18	67	24,56	18	52
3	22,57	18	55	26,91	19	55
4	20,76	18	54	22,15	18	53
5	22,76	19	57	22,58	19	51
7	23,94	19	60	24,23	18	56
8	20,26	18	44	22,25	19	48
13	19,56	19	23	19,58	19	23
15	20,56	19	42	23,63	19	29
Kaikki	23,06	18	67	24,95	18	63

Naisia aikavälillä 2011–2019 valmistuneista metsäkoneenkuljettajista oli kolme prosenttia (90 kappaletta). Naiset olivat valmistuessaan keskimäärin vanhempia (iän keskiarvo 26,95 vuotta) kuin miehet (iän keskiarvo 23,79 vuotta). Mittauksiin vastanneista naisista suurimmalla osalla (69 %) oli jotain muuta ammatillista tai muuta koulutusta suoritettuna ennen metsäalan opintoja. Miehistä 73 prosentilla oli koulutustaustana peruskoulu metsäkoneenkuljettajakoulutukseen tultaessa.

2.2 Työllisyys metsäkoneenkuljettajaksi valmistumisen jälkeen

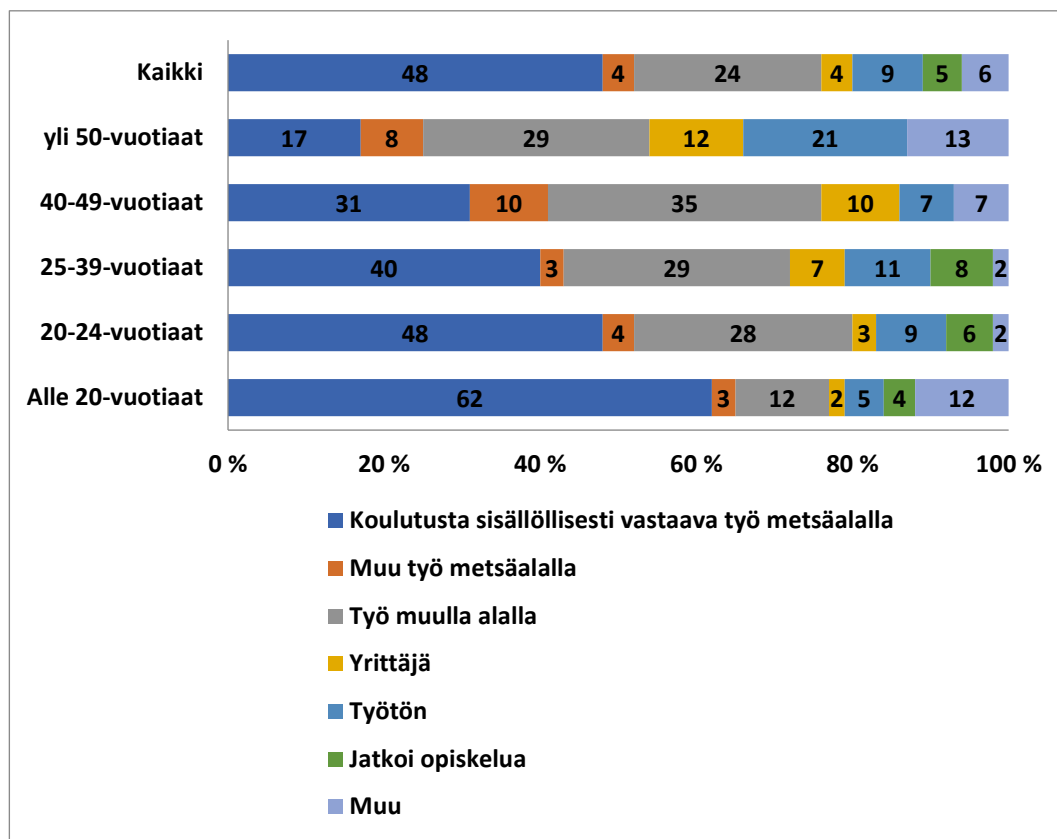
Vuosien 2017 ja 2019 laatumittauksissa vastaajilta pyydettiin tietoja heidän työllisyyslanteestaan kyselyhetkellä. Sekä miehet että naiset työllistyivät hyvin. Miehistä työssä oli 81 % ja naisista 78 %. Eroja oli havaittavissa metsäalalle työllistymisessä: miehistä metsäalalla työskenteli 54 % ja naisista 39 %. Naiset työskentelivät useammin metsäalan ulkopuolisissa tehtävissä, ja työttömien osuus oli naisilla miesten vastaavaa osuutta suurempi (kuvio 2).

Kuvio 2. Vuosina 2017 ja 2019 mittauksiin vastanneiden metsäkoneenkuljettajien työllisyys sukupuolen mukaan (n=449, %)

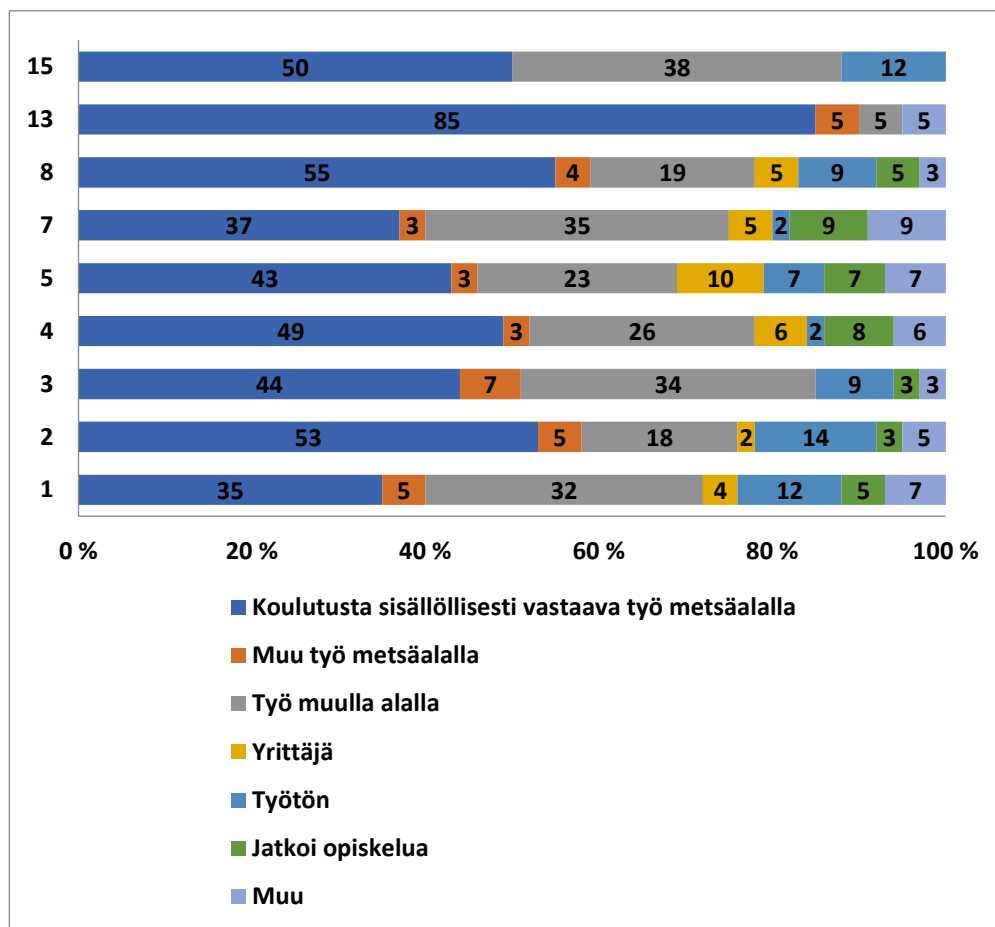
Nuoremmat valmistuneet työllistyivät selkeästi paremmin koulutusta sisällöllisesti vastaavaan työhön metsäkoneenkuljettajiksi (kuvio 3). Vanhemmissa ikäryhmissä sekä sijoittuminen töihin muille aloille että yrittäjyys olivat selvästi yleisempiä kuin alle 20-vuotiailla. Yli 50-vuotiaista metsäkoneenkuljettajatutkinnon suorittaneista vain 17 % työllistyi koulutusta sisällöllisesti vastaavaan työhön. Lähes neljäsosa kaikista vuosina 2011–2019 valmistuneista metsäkoneenkuljettajista työskenteli muussa kuin metsäkoneenkuljettajan työssä.

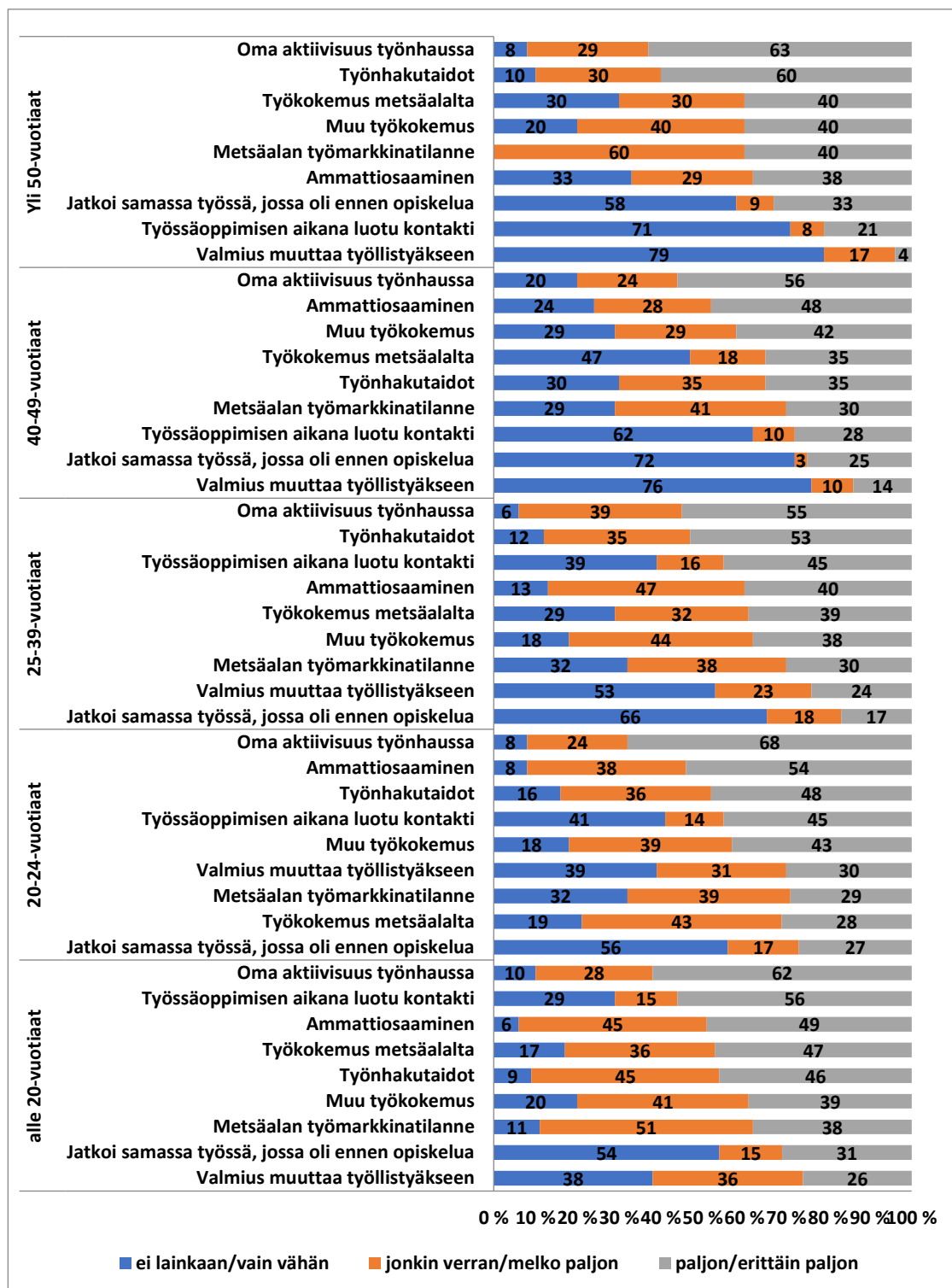
Kuvio 3. Vuosina 2017 ja 2019 mittauksiin vastanneiden metsäkoneenkuljettajien työllisyys ikäluokittain (n=449, %)

Koulutusta sisällöllisesti vastaavaan työhön metsäalalle työllistymisessä oli myös alueellisia ja oppilaitoskohtaisia eroja (kuvio 4). Parhaimmillaan metsäkoneenkuljettajaksi työllistyi 85 % valmistuneista, kun heikoimmillaan tämä osuus jäi 35 %:iin. Metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneet eivät olleet halukkaita muuttamaan työn vuoksi (kuvio 5), vaan työpaikkavalinnat tehtiin mieluummin omalla asuinalueella olevista vaihtoehdoista. Tästä johtuen muille aloille työllistyneiden osuudet olivat melko suuria silloin, kun koulutusta vastaaviin tehtäviin työllistyminen ei asuinpaikkakunnalla onnistunut.

Kuvio 4. Vuosina 2017 ja 2019 mittauksiin vastanneiden metsäkoneenkuljettajien työllisyys oppilaitoksittain (n=449, %, mukana oppilaitokset, joissa kyselyyn vastanneiden määrä vähintään 10 henkilöä)

Eniten työllistymiseensä vastaajat arvioivat vaikuttaneen oman työnhakuaktiivisuutensa. Arviot työssäoppimisen vaikutuksesta työllistymiseen jakautuivat selvästi vastaajien iän perusteella. Nuoremmat kokivat työssäoppimisjakson vaikuttaneen toiseksi eniten omaan koulutuksen jälkeiseen työllistymiseensä, kun yli 40-vuotiaiden vastaajien arvioissa sen vaikutus arvioitiin vähäiseksi (kuvio 5).

Kuvio 5. Työllistymiseen vaikuttaneet tekijät ikäryhmittäin (n=449, %)

Valmius muuttaa asuinpaikkaa työllistymisen vuoksi koettiin kaikissa ikäryhmissä merkitykseltään vähäiseksi. Metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneiden työmarkkinastrategia näyttää olevan hakea ensi sijassa työtä läheltä asuinpaikkaa. Jos asuinpaikan lähellä ei ole koulutusta vastaavaa työtä, ottavat he vastaan muuta työtä koulutusalan ulkopuolelta.

3 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miksi metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneista kaikki eivät työllisty koulutusta vastaavaan työhön metsäkonealalle, vaan lähes neljäsosa hakeutuu muuhun työhön. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat vuosina 2011–6/2019 metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneet ja valmistumisen jälkeen muille aloille työllistyneet henkilöt. Nämä henkilöt poimittiin vuosina 2017 ja 2019 toteutettujen mittausten vastaajista.

Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa koko tutkimuksen kohderyhmälle (n=110) lähetettiin sähköinen kyselytutkimus (liite 1). Vastauslinkki ja qr-koodi kyselyyn lähetettiin vastaajille postitse. Vastaukset saatiin 59 henkilöltä (vastausprosentti 53,6). Kyselytutkimuksen tulosten perusteella valittiin haastateltavat toisen tutkimusosan teemahaastatteluihin.

Hankkeen toteutusaikataulu on kuvattu kuviossa 6.

Kuvio 6. Hankkeen toteutusaikataulu

Teemahaastatteluja toteutettiin yhteensä 19. Haastateltavat niihin valittiin seuraavien kriteerien perusteella:

- valmistumisvuosi ja oppilaitos
- ikä
- syyt siirtyä pois metsäkonealalta
- metsäkonealalla työskennelleillä työskentelyn kesto

Haastattelujen teemat olivat tausta ennen metsäkoneenkuljettajaopintoja, kokemukset opiskelusta, työssäoppimisjaksojen toteutus sekä valmistumisen jälkeinen työllisyys. Teemahaastattelurunko oli kaksi: toinen niistä kohdistettiin haastateltaville, jotka eivät olleet työskennelleet metsäkoneenkuljettajan työssä valmistumisensa jälkeen ja toinen metsäkoneenkuljettajan työstä muualle siirtyneille (liitteet 2 ja 3).

4 Kyselytutkimuksen tulokset

4.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma vastasi hyvin koko aineiston sukupuolijakaumaa (taulukko 2). Vuonna 2011 metsäkoneenkuljettajatutkimuksen suorittaneiden osuus oli vastaajissa koko kohderyhmää suurempi, ja vastaavasti vuonna 2015 valmistuneiden osuus jäi vastaajissa pienemmäksi kuin koko kohderyhmässä. Vastaajien ikäjakaa vastasi melko hyvin koko aineiston ikäjakaa.

Taulukko 2. Vastaajien perustiedot

	Koko aineisto (n=110)		Kyselyn vastaajat (n=59)	
	n	%	n	%
Sukupuoli				
Nainen	11	10,0	7	11,9
Mies	99	90,0	52	88,1
Valmistumisvuosi				
2011	16	14,5	14	23,7
2012	11	10,0	7	11,9
2013	14	12,7	7	11,9
2014	14	12,7	8	13,6
2015	14	12,7	1	1,7
2016	7	6,4	4	6,8
2017	20	18,2	11	18,6
2018	10	9,1	5	8,5
1-6/2019	4	3,6	2	3,4
Ikä				
Alle 20-vuotiaat	7	6,4	6	10,2
20–24-vuotiaat	62	56,4	21	35,6
25–29-vuotiaat	8	7,3	5	8,5
30–39-vuotiaat	6	5,5	5	8,5
40–49-vuotiaat	15	13,6	11	18,6
Yli 50-vuotiaat	8	7,3	6	10,2
Tieto puuttuu	4	3,6	5	8,5
Yhteensä	110	100,0	59	100,0

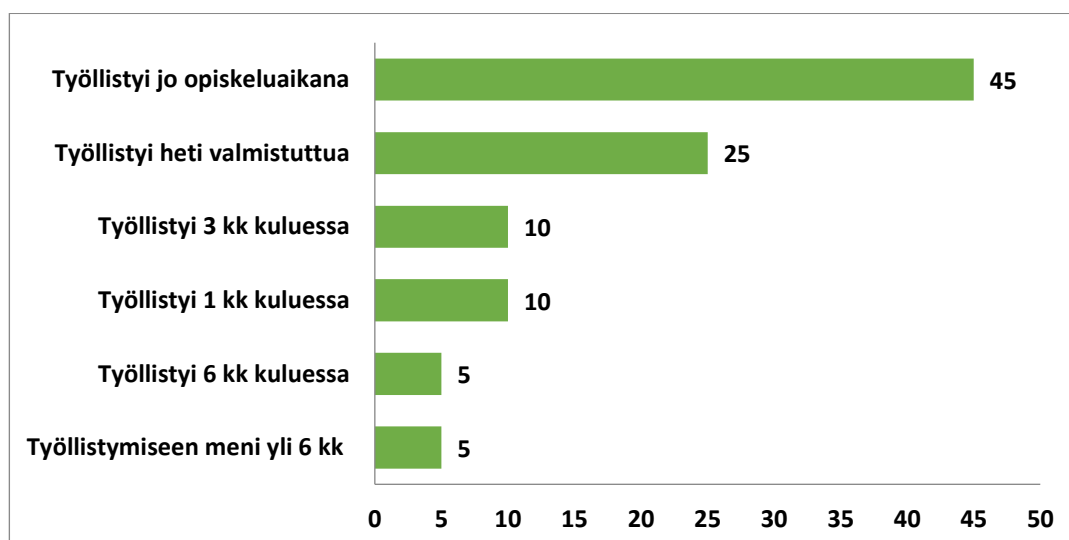
Vastaajista kolmasosa oli valmistumisen jälkeen työskennellyt metsäkoneenkuljettajana, mutta kaksi kolmasosaa vastaajista ei ollut missään vaiheessa opintojen jälkeen työskennellyt tässä ammatissa. Valmistuneiden työllisyys metsäkoneenkuljettajakoulutuksen jälkeen on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Vastaajien työllisyys metsäkoneenkuljettajaksi valmistumisen jälkeen

Työllisyystilanne valmistumisen jälkeen	n	%
Sai metsäkoneenkuljettajan paikan opintojen aikana	7	11,9
Työllistyi heti valmistumisen jälkeen metsäkoneenkuljettajan työhön	7	11,9
Kävi armeijan ja sai metsäkoneenkuljettajan paikan heti sen jälkeen	1	1,7
Aloitti muussa metsäalan työssä ja siirtyi sitten metsäkoneenkuljettajaksi	1	1,7
Aloitti muun alan työssä ja siirtyi sen jälkeen metsäkoneenkuljettajaksi	4	6,8
Ei ole työskennellyt valmistumisen jälkeen metsäkoneenkuljettajana	39	66,1
Yhteensä	59	100,0

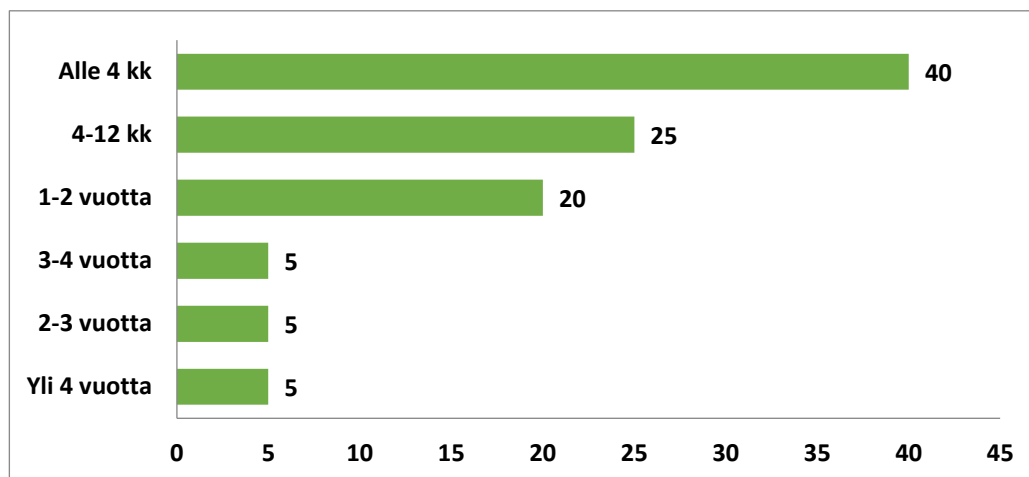
4.2 Metsäkoneenkuljettajana työskennelleiden työuratiedot

Metsäkoneenkuljettajana valmistumisen jälkeen työskennelleitä oli kyselyyn vastanneista 34 %. Heistä suurin osa työllistyi metsäkonetyöhön jo opiskeluaikanaan tai heti valmistumisen jälkeen. Vain joka kymmenennellä alalle työllistyneellä ja myöhemmin muualle siirtyneellä metsäkoneenkuljettajalla työllistymiseen oli mennyt puoli vuotta tai enemmän (kuvio 7).

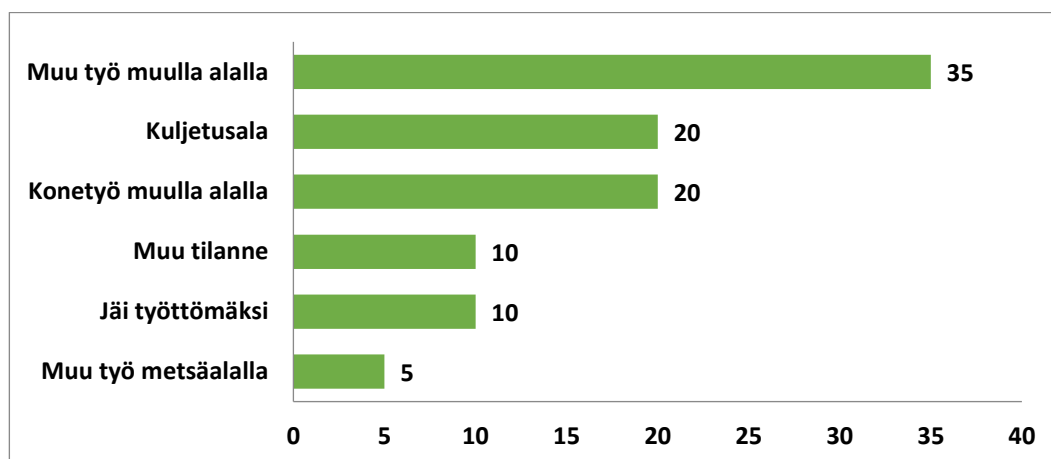
Kuvio 7. Metsäkoneenkuljettajaksi työllistymiseen mennyt aika (n=20, %)

40 prosenttia metsäkoneenkuljettajana työskennelleistä vastaajista siirtyi pois alalta alle 4 kuukauden työkokemuksen jälkeen (kuvio 8). Työsuhteet päättyivät koeajalla yleisimmin työn tuottamattomuuteen. Vuoden tai tätä pidempään työssä oli ollut hieman yli kolmasosa alalla työskennelleistä.

Kuvio 8. Työskentely metsäkoneenkuljettajan työssä ennen alan vaihtoa (n=20, %)

Metsäkoneenkuljettajan työstä siirryttiin useimmiten muuhun työhön muulle alalle (kuvio 9). Toiseksi yleisintä oli siirtyminen kuljetusalalle tai konetyöhön muulle alalle. Huomattavaa on, että vastaajaryhmän 'muu työ muulla alalla' sanallisista vastauksista selvisi osan työskentelevän konetyössä muulla alalla (maarakennus, kaivos), jolloin he kasvattavat todellisuudessa konetyössä muulla alalla työskentelevien osuutta kuviossa esitettyä suuremmaksi. Sama tilanne on vastaajissa kuljetusalan ja vastaajaryhmän 'muu tilanne' välillä. Siirtymisen perheen kuljetusliikkeen palvelukseen on vastaaja määrittänyt muuksi tilanteeksi, ei työksi kuljetusalalla. Työttömänä oli 10 % vastanneista.

Kuvio 9. Mihin siirtyi metsäkoneenkuljettajan työstä (n=20, %)

Muu työ muulla alalla: hitsaaja, ravintola-ala, konepaja, ensihoito, puolustusvoimat, tuotantotyöntekijä kemian alalla, maarakennus, kaivos

Muu työ metsäalalla: Metsänhoitoyhdistys

Konetyö muulla alalla: kaivos, maatalouspuolen koneurakointi, kuljetusala/kaivoksessa koneenkuljettaja, sellutehtaassa puunkäsittely, louhintatyöt kaivosalalla

Jäi työttömäksi; miksi? Ei saanut riittävästi aikaan tulosta, joten työsuhde päättyi koeajan loppuun; kelirikko

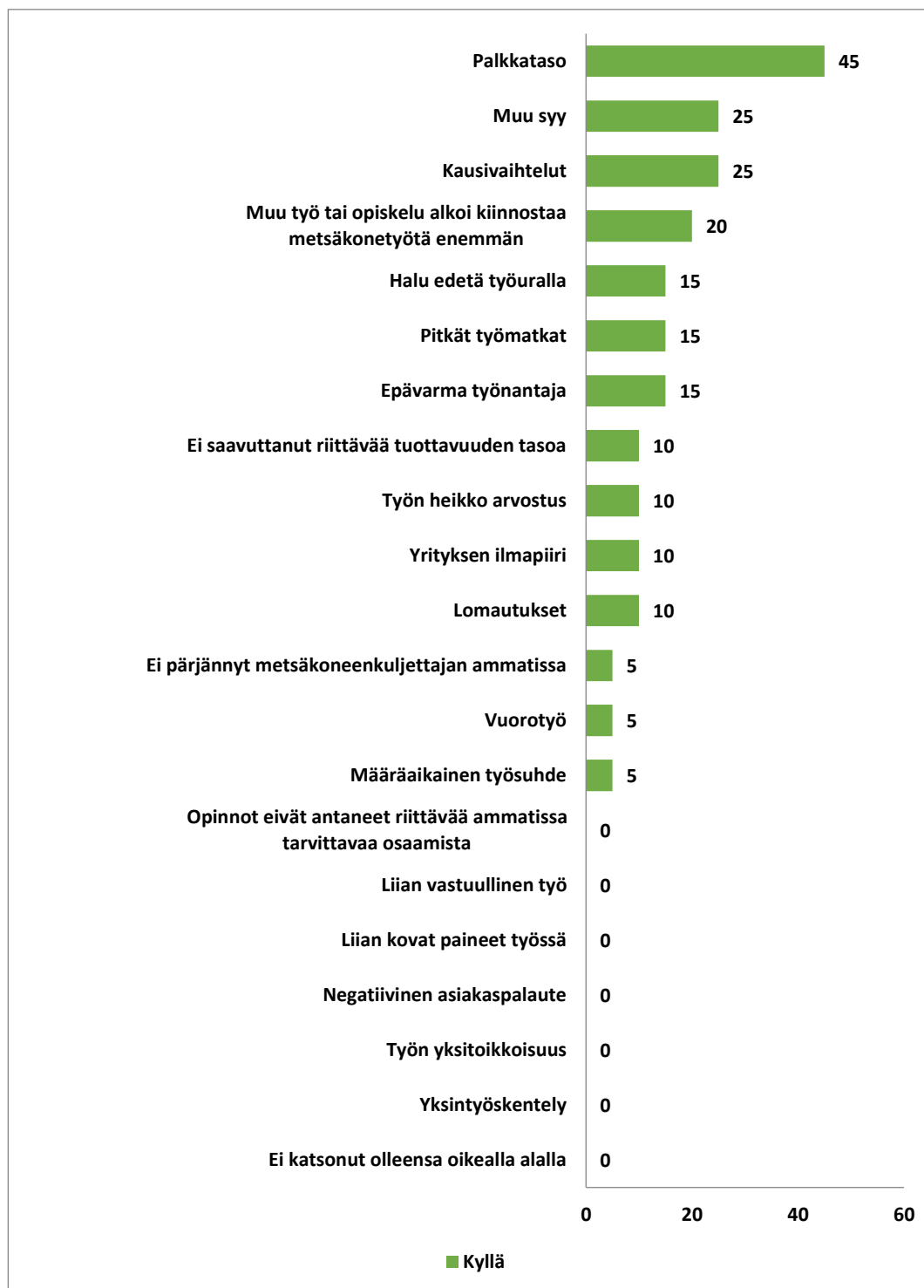
Muu tilanne: logistiikan perheyryitys

Muille aloille siirtyvät metsäkoneenkuljettajat

Metsäkoneenkuljettajan työtä tehneitä, alalta pois siirtyneiltä kysyttiin syitä, joiden vuoksi he vaihtoivat alaa (kuvio 10). Vastajat saivat valita useampia vaihtoehtoja vastauslomakkeella esitetyistä syistä sekä esittää vapaana tekstinä oman alanvaihtonsa taustat.

40 % vastaajista valitsi kolme syytä, 35 % vastaajaa kaksi syytä ja 25 % yhden syyn. Useimmin ilmoitettu tekijä oli palkkataso, mutta vaikka palkkaus näyttäytyi yleisimpänä syynä alanvaihtoon, ei se ollut yhdelläkään siirtyneellä ainoa tekijä, vaan 78 % palkkauksen yhdeksi syyksi nimenneistä mainitsi ratkaisuunsa vaikuttaneen kaikkiaan kolme tekijää ja 22 % kaksi tekijää. Toiseksi yleisimpänä syynä metsäkonealalta siirtyneet toivat esiin työn kausivaihtelut. Epävarma työnantaja tai epävarmuus työn jatkumisesta määräaikaisen työsopimuksen tai lomautusten jälkeen tulivat esille yhtenä syynä hakeuduttaessa pois metsäkonealalta. Kasvanut kiinnostus muuhun kuin metsäkonealan työhön tai opiskeluun, halu edetä työuralla sekä ammatin arvostus olivat viiden keskeisimmän alanvaihtamisen taustalla olevan syyn joukossa. Pitkät työmatkat ja yrityksen ilmapiiri näyttäytyivät lisäksi vastauksissa perusteina vaihtaa muihin töihin. Kohdan 'muu syy' metsäkoneenkuljettajan työstä pois siirtymiseen oli valinnut neljäsosa vastaajista. Tällaisia syitä olivat haluttomuus muuttaa työn vuoksi toiselle paikkakunnalle, siirtyminen perheen logistiikkayrityksen palvelukseen, metsäkoneyrityksen lopettaminen ja muu henkilökohtainen syy.

Kuvio 10. Syyt, joiden vuoksi siirtyi pois metsäkoneenkuljettajan työstä (n=20, %-vastaajat saivat valita useamman vaihtoehdon)

Metsäkoneenkuljettajana työskennelleistä ja muuhun työhön siirtyneistä kyselytutkimuksen kahdestakymmenestä vastaajasta 85 % olisi valmis harkitsemaan palaamista metsäkonealalle. Palaaminen edellyttäisi heistä 47 % mielestä yhtenä tekijänä palkkatason korottamista ja 18 % kohdalla työn määrän kohtuullistamista: *”Työn määrä pitäisi olla jollakin tasolla inhimillinen. 200-250h/kk ei ole sitä”*. Vastanneista 12 % halusi lisää varmuutta työsuhteeseen ja sama vastaajamäärä nosti esiin työmatkat: ne koettiin

pitkiksi, työpäivään kuluvaan aikaa lisääviksi ja hankaliksi kulkea. Kertauksen alan työtehtäviin arvioi tarvitsevänsä 6 % ennen kuin voisi työllistyä uudestaan alalle. Sama määrä toi esiin, että metsäkoneenkuljettajan työhön voisi työllistyä, jos löytyisi hyvä urakoitsija, joka arvostaa työntekijää. Alalle oli valmis ehdoitta palaamaan puolet metsäkoneenkuljettajana työskennelleistä, muille aloille siirtyneistä: *”Ei kait siinä parannettavaa ole.”*

4.3 Metsäkonealalle kiinnittymättömät valmistuneet

Kokonaan ilman metsäkoneenkuljettajan työkokemusta vastaajista oli 66 prosenttia. Tämän ryhmän iän keskiarvo oli korkeampi (32,97 vuotta) kuin metsäkoneenkuljettajan työssä olleiden (28,00 vuotta).

Suurin osa ilman metsäkoneenkuljettajan työkokemusta olevista henkilöistä oli aikuisopiskelijana hakemassa uutta ammattia (64 %). Valmistumisen jälkeen heillä oli vaikeuksia saada työtä metsäkoneenkuljettajana, ja paluu aiempaan ammattiin oli selkein työllisyysvaihtoehto. Muutama jatkoi metsäkoneopintojen jälkeen edelleen opiskelua muulla alalla, ja työllistyi sitten tämän koulutusalan tehtäviin. Kyselyhetkellä työttömänä tästä aikuisiällä opiskelleiden ryhmästä oli kolme henkilöä.

Peruskoulusta suoraan koulutukseen tulleita oli ilman metsäkoneenkuljettajan työkokemusta olevien ryhmässä 36 %. Työttömyyden jälkeen he työllistyivät muuhun työhön enimmäkseen omalla asuinalueella. Muutama jatkoi metsäalan opiskelua metsäkoneasentajaksi tai metsätalousinsinööriksi. Taulukkoon 4 on listattu vastaajien työllisyystilanne kyselyhetkellä.

Taulukko 4. Ilman metsäkoneenkuljettajan työkokemusta olevien työllisyys kyselyhetkellä (n=39)

Aikuisiällä opiskelleet (n=25)	Peruskoulusta opiskelemaan tulleet (n=14)
Kaupan alalla	Jakeluautonkuljettaja (jatkaa opiskelua metsätalousinsinööriksi)
Metsätyöntekijä	Ruokalähetä
Kiinteistöhoitaja	Metsuri (2 henkilöä)
Varhaiskasvatus	Metsäkoneasentaja
Maanviljelijä (3 henkilöä)	Hinausautonkuljettaja
Puutarha-ala	Asfalttityöntekijä
Metsuri (3 henkilöä)	Työryhmän vastaava (kalusteasennusalan yritys)
Palomies	Polttoaineenkuljettaja
Maa- ja vesirakennusala	Kuorma-autonkuljettaja
Laitoshuoltaja (2 henkilöä)	Varastomies
Yhdistelmäajoneuvonkuljettaja	Lossikuski
Teollisuuden alalla	Tehdastyö
Metsäkoneasentaja (2 henkilöä)	Työtön
Linja-autonkuljettaja	
Kaivosalalla	
Terästehtaassa	
Työtön (3 henkilöä)	

Sekä aikuisiällä opiskelleet että suoraan peruskoulusta metsäkoneopintoihin tulleet kokivat alalle työllistymisen suurimpana ongelmana olevan puutteellisen kokemuksen

metsäkonetyöstä. Opiskeluihin sisältynyt ajoharjoittelu koettiin määrältään riittämättömäksi metsäkonetyössä tarvittavaan osaamiseen. Vastaajat arvioivat alan työpaikkoja olleen vähän tarjolla avoimesti, eikä heillä ollut riittävästi kontakteja työpaikan saamiseen metsäkoneyrityksistä. Myös pitkät työmatkat ja haluttomuus muuttaa omalta asuinalueelta pois olivat syinä työllistyä muuhun kuin metsäkonetyöhön.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan tulevaa työuraa viiden vuoden perspektiivillä. Huomattavaa oli, että kokonaan ilman metsäkoneenkuljettajakokemusta olevista henkilöistä viidesosa suunnitteli edelleen työskentelyä metsäalalla. Urasuunnitelmina metsäalalla harjettiin työskentelyä metsurina omalla toiminimellä, metsäkoneenkuljettajan paikan saamista yrityksestä tai metsäalan lisäkoulutuksen kautta saatua metsäalan työtä esimerkiksi asiantuntijatehtävissä.

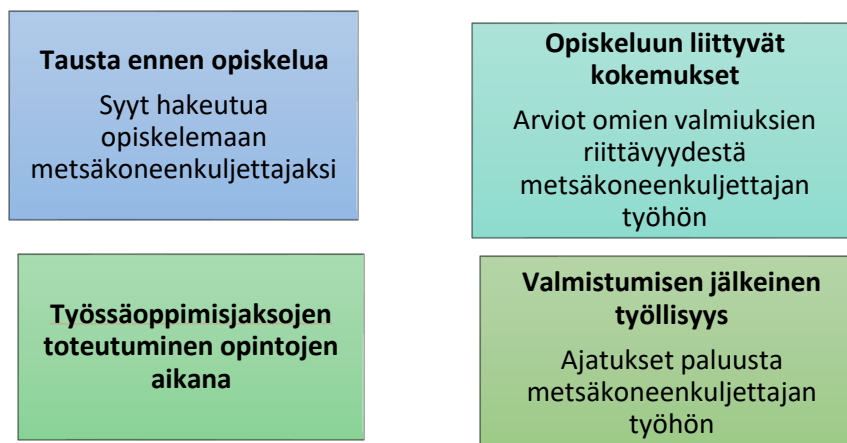
Suurimmalla osalla tulevaisuus näytti jatkuvan muissa metsäalan ulkopuolisissa töissä (65 %). Neljä henkilöä oli jo näihin hankkinut lisäkoulutustakin eikä tästäkään syystä työpaikan hakeminen metsäkoneenkuljettajana tuntunut enää ajankohtaiselta. Eläkkeellä arvioi viiden vuoden kuluttua olevansa 10 %, ja 5 % tämän ryhmän vastaajista ei osannut ennakoita, mitä tekee tulevaisuudessa.

5 Haastattelututkimuksen tulokset

5.1 Teemahaastattelut

Loppuvuodesta 2019 toteutettiin teemahaastattelututkimus vuosina 2011 -2019 metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneille, alan ulkopuolelle siirtyneille henkilöille. Kyselytutkimuksessa tiedusteltiin vastanneilta kiinnostusta osallistua myös haastatteluihin. Haastattelut valikoitiin suostumuksensa antaneiden henkilöiden joukosta. Haastattelut tehtiin puhelimitse, ne nauhoitettiin ja litteroitiin. Teemahaastattelurunkoja oli kaksi: toinen niistä kohdistettiin haastateltaville, jotka eivät olleet työskennelleet metsäkoneenkuljettajan työssä valmistumisensa jälkeen ja toinen metsäkoneenkuljettajan työstä muualle siirtyneille (liitteet 2 ja 3).

Haastattelun teemat on kuvattu kuviossa 11.

Kuvio 11. Haastattelujen teemat

Haastatteluja tehtiin yhteensä yhdeksäntoista. Metsäkoneenkuljettajan työtä valmistumisen jälkeen tehneille toteutettiin kymmenen ja kokonaan ilman metsäkoneenkuljettajan työkokemusta oleville yhdeksän haastattelua. Haastatelluista viisitoista oli suorittanut tutkintonsa vuosina 2011–2015 ja neljä vuosina 2016–2019. Haastatellut olivat erikäisiä ja erilaisissa elämäntilanteissa metsäkoneenkuljettajaopintonsa suorittaneita. Monella oli muuta koulutusta suoritettuna ennen metsäkoneenkuljettajaopintoja, mutta joukossa oli myös suoraan peruskoulusta opintoihin tulleita.

5.2 Metsäkoneenkuljettajana valmistumisen jälkeen työskennelleiden ja muualle siirtyneiden haastatteluanalyysi

Metsäkoneenkuljettajana valmistumisen jälkeen työskennelleitä oli kyselyyn vastanneista 34 % eli 20 henkilöä. Heistä haastateltiin kymmenen. Haastateltavien valinnassa painotettiin valmistumisvuoden, oppilaitoksen ja iän lisäksi erityisesti eroja työskentelyn kestossa metsäkoneenkuljettajana (taulukko 5) sekä syitä siirtyä pois alalta.

Taulukko 5. Metsäkonealalla työskennelleiden ja muualle siirtyneiden haastateltujen taustatiedot

Muuttuja		n
Sukupuoli	Miehiä	10
Valmistumisvuosi	2011	2
	2012	1
	2013	3
	2014	2
	2015	1
	2016	1
Ikä valmistuessa	20–24 -vuotiaat	3
	25–39 -vuotiaat	3
	40–49 -vuotiaat	1
	yli 50-vuotiaat	3
Työskentelyaika metsäkoneenkuljettajana	< 4 kk	4
	yli 4 kk–alle 1 vuosi	2
	1–2 vuotta	2
	yli 3 vuotta	2
Haastatteluja yhteensä		10

5.2.1 Hakeutuminen metsäkonealalle ja käsitys omasta soveltuvuudesta kuljettajan ammattiin

Yhdeksän kymmenestä haastatellusta oli kasvanut maaseudulla ja yksi pikkukaupungissa. Metsäala oli ennen opintoja tuttu kahdeksalle haastatellulle asuinympäristön, metsästysharrastuksen tai tuttavapiirin ammattien kautta, kahdelle se oli vieras. Raskaat koneet ja niiden tekniikka vetivät opintoihin niin nuoria peruskoulusta tulevia kuin vartuneita alanvaihtajia, ainoastaan kahdelle haastatellulle ne olivat vieraita ennen koulutusta. Metsäkoneenkuljettajan ammatin katsoi tunteneensa seitsemän haastateltua ennen koulutuksen aloitusta, pääasiassa suvun tai tuttavien kautta.

”Oli kyllä kokemusta ennen koulutusta. Olin ollut kyyvissä ja oli tietoa ja oli puhetta siitä, minkälaista se työ on. Kummilla oli mehtäkoneyritys, joten se puoli ei tullu yllätyksenä. Mutta se mehtänkäsittelypuoli, siitä ei aikaisemmin ollut kokemusta ollut.” (HS 8)

”Eipä siitä juuri tietoa ollut (metsäkonealasta), paitsi olin ropannut traktoreita, maatilalta kun olen syntysin.” (HS 9)

”Metsät oli kyllä tuttuja, mutta koneet ja ammatti ei... konttorityötä suunnitteluhommassa oli taustalla. Hain oikeestaan aluksi metsäalan ammattilaisuutta omia metsiä varten, ja muuta ei XXX-seudulla ollut tarjolla kuin metsäkoneita. Ja sitten kuulin että konekuksesta oli pula, niin ajattelin, että siitähän voisi työllistyä. Hain sitten heti opintopaata, eikä kyllä hakiessa ollut käsitystä tuosta konepuolesta tai metsäkoneenkuljettajan ammatista. (HS 6)

”Hyvin paljon seurasin, kun isän tilalla kävi vuosittain koneita hakkuulla ja kavereissa oli konekuseja. Oli sekä metsää että raskaskonekokemusta mm. traktoreista.” (HS 2)

”Tiesin hyvin tarkkaan alan. Olen 2-vuotiaasta asti istunu koneenhytissä ja ajanut heti kun jalat ylty polkimille. Perheessä oli yritystoimintaa koneista ja puuautoista, joten molemmat oli tuttua.” (HS 5)

Lisäksi nuoremmilla, suoraan peruskoulusta tulleilla haastatelluilla metsäkonealan valintaan oli vaikuttanut opiskelupaikan läheisyys.

”No ku kotiseudulla oli se lukio, ei juurikaan muuta. Ja itse halusi tehdä, se metsä ja ne isot koneet. Ja X ei niin kaukana ollut.” (HS 2)

Metsäkonealalle valmistumisen jälkeen työllistyneistä, myöhemmin muulle alalle siirtyneistä kymmenestä haastatellusta neljällä oli takanaan varsin pitkä työura muulla alalla (maatalous, projektisuunnittelu ja ravintola-ala). Heidän tavoitteenaan oli hankkia uusi ammatti aiempien yritysten lopettamisten ja sitä seuranneen työttömyyden jälkeen, terveydellisistä syistä tai omasta kiinnostuksesta opiskella uutta. Näissä tapauksissa työ- ja elinkeinotoimiston palvelut olivat olleet heidän kohdallaan keskeinen opiskelupaikan valintaan vaikuttanut toimija.

”Te -toimisto ohjasi koulutukseen, yksivuotiseen hakkuukonekoulutukseen.” (HS1)

Vaikka haastatelluista 80 %:lle metsä ja raskaat työkoneet olivat ennen opintoja tuttuja sekä 70 %:lle myös metsäkoneenkuljettajan työ, vain puolet haastatelluista oli ennen opintoja ajatellut omien ominaisuuksiensa sopivan metsäkoneenkuljettajan opintoihin ja työhön.

”Kyllä ne (ominaisuudet) olis hyvin soveltuneet. Oon tykänny metsässä olemisesta, eikä mitään ongelmia siellä yksinään tehdä. Enimmäkseenhän se on yksinäistä tekemistä siellä metsässä. Ei mikään ollut ongelma.” (HS 4)

”Paljon oli tullut jo töitä tehtyä, joten katoin soveltuvani hyvin alalle.” (HS 8)

Kaksi haastateltua ei ollut ajatellut asiaa koulutukseen hakeutuessaan, yksi koki lähtökohtansa olleen heikot ja kahdella oli epäilyksiä joidenkin taitoalueiden (tietotekniikka) tai oman terveytensä vuoksi.

*”Muutoin kyllä, mutta tietotekniikka epäilytti... tietotekniikassa olisi saanut olla tukiope-
tusta” (HS 1)*

”Kyllä sitä mielti ja kyllä oli valmiudet, mutta selkä tuotti yllätyksen.” (HS 3)

5.2.2. Koulutuksen sisältöjen ja toteutuksen arvioinnit

Metsäkonealalle kiinnittyneet haastatellut kokivat koulutukselle asettamiensa ennakkoodotusten toteutuneen varsin hyvin. Yksi valmistunut totesi niiden täyttyneen jopa erittäin hyvin, kuusi hyvin ja kaksi melko hyvin. Ainoastaan yhdelle haastatellulle toteutuneet opinnot olivat olleet pettymys.

”Erittäin hyvin! X on hyvä koulu.” (HS 5)

”Kyllä se ihan mukavasti ... Sillon tuntu tietysti, että sitä teoriata on ihan liikkaa, mutta pakollisiahan ne oli. Mutta nykyään kun mieltii, niin kyllähän ne ruotsit ja englannit sun muut, meni hukkaan, mitä siellä käytiin.” (HS 8)

"Aika hyvin! Perustavat asiat käydään siellä hyvin läpi, laajasti metsänkasvusta ja kone-tekniikasta." (HS 2)

"Se oli oikeestaan pettymys. Sitä metsänhoitoa käytiin läpi ja se meni kyllä syvemmälle, mutta olisin halunnut enemmän ajoa ja se puoli oli aivan mitätöntä. Meitä oli kymmenkunta aikuiskoulutettavaa ja kaksi konetta. Niitä samoja käytti vielä sama määrä nuorisopiskelijoita. (Kone) kalusto oli aivan liian pieni. Simulaattorit oli hyvät kyllä ja niitä sai käyttää ihan niin paljon kuin halusi. Ite ajoa tuli hirveän vähän. Ei se simulaattori ole sama asia kuin kone metässä. Työssäoppimisessa sitten vasta sai ajoa. Ja konepuolen tekniikan opetus oli surkeaa. Siellä ei käsitelty minun mielestäni sellaisia tärkeitä asioita kuten rakenne ja huollot. Käytiin läpi historiaa ... se opetus oli kyllä aika pohjanotteeraus." (HS 6)

Opintojen sisällöt ja opetuksen toteutuksen koki yhdeksän vastaaja kymmenestä kokonaisuudessaan hyvinä, yksi vain metsänhoidon ja -käsittelyjen osalta. Asiantuntevia opettajia, opetustiloja ja monipuolista metsällisten taitojen opetusta arvostettiin, samoin kattavaa kone- ja tekniikkaopetusta, mitä valtaosa oppilaitoksista haastateltujen mukaan tarjosi. Opettajien käytännön konetyön osaamisen merkitys nostettiin esille. Opettajien oman konetyöskentelyn jatkuva ylläpitoa arvostettiin, ja kritiikkiä esitettiin käytännön työtä osaamattomista uusista opettajarekrytoinneista.

"Se koneopetus ja mehtäopetus oli kyllä mainiota X:ssä. Sittä kun siellä on vanhoja kuskeja opettajina, niin ne kyllä tietää ne koneet ja salat. Se on kyllä X:ssä edistysellistä: asiantuntevat opettajat ja hyvät tilat ja simut viimeisen päälle." (HS 8)

"Opinnot oli ok. Oppi lukemaan puustoa; taito jäi pysyväksi. Se on tuolla selkäytimessä vieläkin." (HS 3)

"Kattava oppi konetekniikkaan tuli; anto laajan käsityksen muutonki. Metsäpuolen opetus opetti metsään." (HS 2)

"Vanhat opettajat osas hommansa ja tekivät käytännön työtä työnsä ohella...Kyllä sieltä jäi paljon knoppeja päähän. Mutta sitten tuli nuorempia opettajia, jotka eivät olleet ajamassa...kirjaviisuus ei auta sillon ku kone uppoaa. Nuoret opettajat oli kokemattomia ...Ei se lämmitä mieltä, jos et sä oo juuri koskenut koneeseen; sillä ei oo paljon annettavaa mun mielestä." (HS 5)

Kritiikkiä esitettiin poikkeuksetta maasto-opetuksen vähäisyydestä ja etenkin opiskelija-kohtaisten konetyötuntien pienistä määristä, samoin ylisuurista opiskelijaryhmistä ajo-opetuksessa. Osa vastaajista koki, että ei saanut opintojen aikana riittävää harjaantumista työskentelynsä johtuen vähäisestä koneajasta, mikä johti vaikeuksiin työssäoppimispaikoilla ja lopulta valmistuttua työsuhteen purkuun koeajalla työn alhaisen tuottavuuden vuoksi. Kehittämiskohtia nähtiin mittalaitteen ja merkkikohtaisten tietotekniikkaohjelmistojen opetuksessa.

"Opiskeluhan oli ihan hyvä, mutta .. käytännön puolta olisi saanut olla huomattavasti enemmän. Ja kun oli käytännön töitä, niin se oli vain semmosta, että nuotiolla paistettiin makkaraa, kun ei ollut koneita tarpeeksi. Liikaa oli porukkaa aina yhdelle koneelle. Siinä ei päässyt kuin tunnin tai parhaassa tapauksessa kaksi tuntia päivässä ajamaan, silloin kun oli niitä käytännön hommia. Se on se suurin miinus, joka siitä koulutuksesta on jäänyt mieleen." (HS 4)

”Yks ajo ja monta istu kyyvissä siellä. Istuttiin välillä nuotiollakkii .... Se, mitä ite pääsi ajamaan, niin eihän se hirmupitkä aika ollu sinällään.” (HS 8)

”Mutta tuohan se mittalaittepuoli; siinä olis parannettavaa. Säädot ja koepuiden otanta, kalibroinnit ja semmoset. Sitä pitäs olla paljon enemmän.” (HS 9)

*”Puute oli, että liian vähän käsiteltiin tietotekniikan ohjelmistopuolta, sitä merkkikoh-
taista. Se kun on omanlaisensa jokaisessa merkissä, sitä olis saanu olla enemmän.” (HS
2)*

5.2.3 Työssäoppimisjaksojen toteutuminen

Työssäoppiminen yrityksessä toteutui yhdeksällä haastatellulla kymmenestä. Työssäoppimispaikan hankki yrityksiin työllistyneistä kahdeksan itse ja yhdellä työssäoppimispaikan saamista edisti samassa metsäkoneyrityksessä työskennellyt isä. Seitsemän yritystä perehdytti työssäoppijan jakson alkaessa hyvin, kahta ei perehdytetty lainkaan.

”Kun kouluun menin, niin oli yksi tuttu metsäkoneyrittäjä, jonka kanssa oli sovittu, että sieltä saa työharjoittelupaikan, niin ne onnistui kyllä tosi hyvin. Se yrittäjä oli oikein vastaanottavainen, että moni ei halua ottaa vastaan harjoittelijoita, kun se on niille tuottavaa työtä, josta ne hankkii elantonsa, maksaa työntekijöille palkan ja niin päin pois. Siellä, missä olin työharjoittelussa, niin siellä on vieläkin töissä yksi samasta oppilaitoksesta valmistunut kaveri. Se yrittäjä sanoo, että ei sitä voi oppia, jos ei saa harjoitusta. Se halusi, että sinne tulee harjoittelija ja oppii sitten tekemään.” (HS 7)

”Erinomaisesti! (perehdytys) Aluksi oli pieni firmaan tutustuttaminen, yritys kokonaisuudessaan käsiteltiin, sitten pyörin viikon hallilla ja sitten vasta metsikköön. Oli sellanen kaikkien yhteystietolappukin mukaan kaiken varalle.” (HS 2)

”Hyvin (perehdytys), oli tietysti tullut asioita tutuksi, kun isä oli siellä. Mutta hyvin otettiin vastaan ja sujui. Kun ei ollut vielä ajokorttia, niin kuljin toisen ajokonekuskin kanssa ja ajoin samoilla työmailla toista ajokonetta.” (HS 10)

”No kone käytiin hyvin läpi, kun se oli outo kone -vähän semmonen ite rakenneltu viritys, johon oli vaihettu puomia ja tälle.. Ja yritys oli semmonen isä-poika -firma, johon menin pojan kaveriksi hakkaamaan. Ei siinä oikein tarvittu isompaa perehdytystä siinä.” (HS 9)

”Ei oikeastaan kauheasti perehdytetty. Isäntä tunnin ajoi ja minä istuin kyyvissä. Kukaan ei kerennyt oikein muu opastaan kuin tämä minun kurssikaveri.” (HS 6)

”Suoraan pöllinajoon, ei mitenkään perehdytetty.” (HS 1)

Yksi haastatelluista, 48-vuotias ammatinvaihtaja, suoritti työssäoppimisjaksot oppilaitoksella, koska ei onnistunut saamaan työssäoppimispaikkaa yrityksistä.

”Ne oli nihkeitä ottamaan tämmöstä ikämiestä töihin, niinpä suoritin ne koululla.” (HS 3)

Työssäoppimisjaksot koettiin hyvin toteutetuiksi ja sujuivat pääsääntöisesti hyvin. Erityisen tärkeiksi ne koettiin harjaantumisessa tuottavaan ajamiseen. Yksi yrityksessä työskennellyt haastateltu arvioi työssäoppimisessa saamansa ohjauksen erinomaiseksi ja seitsemän hyväksi; yksi näistä kuitenkin koki tulospaineen määristä ainoana seurattuna

asiana edistymisessään. Yksi ei saanut muuta ohjausta kuin samalla yrittäjällä työssäoppimassa olleelta kurssikaverilta.

”Erinomaisesti! Ja heti pääsin töihin.” (HS 2)

”Hyvin se sujui; ei ollut kuin työnantaja ja minä töissä. Kyllähän sitä hyvin neuvottiin, miten niitä koneita pittää ajjaa.” (HS 8)

”Muutoin kyllä, mutta määrää vain vahdattiin koko ajan.” (HS 1)

”Tämä kurssikaveri oli paljon minua nuorempi ja ajanut pienestä asti, joten osasi hommat jo. Hän sitten neuvoi ja auttoi.” (HS 6)

5.2.4 Käsitys omasta soveltuvuudesta metsäkoneenkuljettajan työhön opintojen jälkeen

Haastatelluilta kysyttiin omien valmiuksien vastaavuutta metsäkoneenkuljettajan työn vaatimuksiin opintojen jälkeen. Käsitykset ammatin vaatimuksista olivat tässä vaiheessa varsin realistisia. Kahdeksan haastateltua kymmenestä katsoi omaavansa hyvät perusvalmiudet ajamiseen, mutta harjaantuminen tuottavaan työskentelyyn tapahtuisi vasta työkokemuksen karttumisen myötä. Yksi haastateltu koki, että valmiuksia metsäkoneenkuljettajaksi ei ollut ja yhdellä ne olivat puutteelliset tietotekniikan hallinnassa.

”Kyllä oli perusta kunnossa; ajamaan harjaantuu sitten vain ajamalla.” (HS 2)

”Kyllä, no joo ... Töihin siitä jäin, mutta paljonhan sitä vielä töissä oppi. Oli kuitenkin hyvä työnantaja, joka ymmärsi, että ei vielä välttämättä oo valamis kun koulusta tulee ... Ihan hyvin sitten pärjäsinkin, ettei siinä mitään.” (HS 10)

”Kyllä minä silleen ajattelin. Ja kun koulusta pääsin, niin olinkin vähän aikaa työssä. Ensin yrittäjöpohjalta olin työssä. Mutta se jäi sitten ihan muusta syystä se työ kuin osaamisesta. Siihen liittyy ihan muut asiat.” (HS 4)

”Muilta osin kyllä, paitsi tietotekniikan käyttö hidasti työtä. Ja eihän sitä ammattimies oltu valmistuessa.” (HS 1)

”Kyllä ne heikot oli. Kun pääsin oikeasti hommiin, niin se meni harjotteluksi, kun sitä aiemmin ei ollut tullut riittävästi – tai oikeestaan ollenkaan koulussa. Ne harjottelut sielä jäi niin vähiin ... se pohja sieltä sit puuttu.” (HS 6)

5.2.5 Työskentely metsäkoneenkuljettajana, työsuhteen päättymisen ja syyt alalta siirtymiseen

Metsäkonealalle kiinnittyneistä muualle siirtyneistä kymmenestä haastatellusta kuusi oli työllistynyt metsäkoneenkuljettajaksi jo työssäoppimisen aikana ja yksi heti valmistuttuaan. Kahdella haastatellulla työsuhte oli alkanut kahden kuukauden kuluessa valmistumisesta ja yhden työllistymiseen metsäkonetyöhön oli mennyt kolme kuukautta; valmistumisen ja koulutusta vastaavaan ammattiin työllistymisen välisen ajan hän oli ajanut kaivinkonetta.

”Jäin suoraan työssäoppimisesta töihin, papereita sain odottaa jonkin aikaa sitten...”
(HS5)

”Paljon oli paikkoja haussa: varmaan 50 oli auki kun valmistuin... Parissa kuukaudessa työllistyin vakipaikalle reissuhommiin Etelä-Suomeen.” (HS 3)

Työsuhteen alkaessa kolme haastateltua ei katsonut tarvinneensa perehdytystä, koska työpaikka oli tuttu jo pidemmältä ajanjaksolta, viisi piti saamaansa alkuopastusta hyvänä ja riittävänä, mutta yksi heikkona ja yhtä ei perehdytetty lainkaan.

”Ei siinä sen kummemmin perehdytetty, kun tuttuja jo olivat entuuvestaan.. Siin olin ollu koko ajan ... ja ilmapiiri meillä oli hyvä.” (HS 10)

”Kyllä oli hyvä, yrittäjä itse oli mukana. Kaksi päivää olin toisten mukana ja sain hyvän alkuopastuksen Ja hyvät työkaverit – neuvoivat hyvin. Se oli hyvä, hieno.” (HS 3)

”Pikkusen heikosti perehdytettiin; asiat selvisi yleensä vuorokaverilta. Kyllä siinä olis ollu hyvä käyvä asioita läpi vähän syvällisemmin ja pitempään. Ei muodostunu oikein kuvaa koko yrityksestä.” (HS 6)

”Ei minkäänlaista perehdytystä ollut, suoraan vain ajamaan.” (HS 1)

Puolella haastatelluista työsuhde oli päättynyt koeajan puitteissa: neljällä ennen koeajan päättymistä ja yhdellä koeaika oli tullut täyteen, mutta työsuhde oli purettu tuotannollisista ja taloudellisista syistä ennen kuin viisi kuukautta täyttyi (ks. taulukko 5). Toinen yli neljä kuukautta, mutta alle vuoden metsäkoneenkuljettajana työskennellyt oli ajanut lyhyen aikaa valmistumisensa ja armeijan välissä sekä jatkanut sen jälkeen samalla työnantajalla toisen, puolen vuoden mittaisen jakson, kunnes siirtyi perheen logistiikkayrityksen palvelukseen.

Yli vuoden, mutta alle kaksi vuotta ajaneita haastatelluista oli kaksi ja yli kolme vuotta jatkuneet työsuhteet oli ollut kahdella. Toinen heistä oli työskennellyt metsäkoneenkuljettajana noin neljä vuotta, kunnes metsäkonepuoli yrityksestä lopetettiin ja siirtyi saman yrittäjän palveluksessa ajamaan taksia. Toisella pidempään ajaneella oli takanaan myös yli kolmen vuoden työsuhde, joka vaihtui tarjolle tulleeseen vakinaiseen työhön tehtaan puunvastaanotossa.

Urakehityksen yrityksessä, jossa työskenteli, näki mahdollisena kuusi haastateltua. Kolmen mielestä mahdollisuuksia edetä uralla ei ollut, ja yksi koki kulkeneensa metsäkoneyrityksen tarjoaman urapolun ajokoneenkuljettajasta hakkuukoneenkuljettajaksi jo loppuun.

”Olisi ollut mahdollisuuksia kehittyä ja päästä eteenpäin.” (HS 2)

”Sillon olin niin tyytyväinen siitä, että pääsee oikeesti papereitten kanssa hakkuukonetta ajamaan.” (HS 5)

”Ajoin aluksi ajokonetta, vuan sitten hakkuukonetta kolmisen vuotta.” (HS 10)

"Ja kyllä se, että halusi sitten koittaa toisenlaista hommaa, nyt nuori kun vielä on. Se siinä oli tekijä..." (HS 10)

"Eipä niitä ollut." (HS 1)

Kun haastateltavilta kysyttiin, miksi he olivat päättäneet vaihtaa pois metsäkoneenkuljettajan työstä, nimesi yksi heistä kolme syytä siirtymiseen, kuusi kaksi tekijää ja kolme vain yhden ratkaisevan syyn.

Neljä alalta pois siirtynyttä oli tullut irtisanotuksi koeajalla. Syyksi he ilmoittivat työn tuottamattomuuden.

"En saanu aikaan riittävästi tulosta ja työsuhte päättyi koeajan lopulla. Se oli se peruste peruste sitten. Kun pääsin oikeasti hommiin, niin se meni harjoitteluksi vasta sitten. Yrittäjällä oli meininki, että olisi ite kouluttanut, mutta ei se sitten ehtinyt. Siellä olisi pitänyt tulla tavaraa 30 tonnii vuorossaan ja minä sain 20, niin isäntä sitten meinas, että tämä tais olla sitten tässä. (Työ)tekniikkaa ei siinä ajassa saanu siihen vauhtiin, mitä kaverit teki, mutta jälki metsässä oli kuulemma hyvä." (HS 6)

"Liikaa työtä alussa, määrää ja tuotosta vain, ei aikaa harjaantua tekemään oikein. Siinäpä se... Ei pija alottaa liian pitkillä tuntimäärillä työntekko. Jos liian paljon ruppee kerrallaan ottamaan...istumaan liian pitkiä aikoja siellä hytissä, niin ei. Siinä väsyä niin jumalattoman nopeesti. Ja kun se pittää saaha se kone siinä alussa hallintaan, jotta se puomisto ei liiku omia teitään. Se on ne hallitut liikkeet, jotta saahaan jouheesti se puu liikkumaan ... Minä oisin alottanu pienemmällä palkalla ja ehotin sitä, koska minä sen tiesin, että se ei voi alussa lähtee niinku ammattimiehellä. Mutta se ei käyny; ne rupesi maksamaan täyttä ...Totesin, että kerta se männöö silleensä, niin maksakaa sitten. Alussa olisi hyvä harjotella pienemmällä palkalla, eikä se mottivaatimus olisi niin suuri ... Vai ei se sopinut..." (HS 1)

Kaksi niistä haastatelluista, joiden työsuhte oli päätynyt koeajalla, nimesi työn tuottamattomuuden vuoksi tapahtuneen irtisanomisensa lisäksi alanvaihtoon kohdallaan vaikuttaneeksi tekijäksi reissutyön, jossa asuttiin viikot työpaikkakunnilla, toisen kohdalla asuntovaunussa.

"Reissuhommat; kaukana kotoa, asuttava siellä viikot." (HS 3)

"Ja ei se asuntovaunussa asumine viikot pitkien työmatkojen takia varmaan talvella olisi ihan mukavaa ollut; kesällä se meni." (HS 6)

Alle vuoden, mutta yli neljä kuukautta työskennelleistä yhden kohdalla uhka kelirikkoaikana joutua muuttamaan pitkien työmatkojen vuoksi toiselle paikkakunnalle ratkaisi siirtymisen muihin töihin. Toinen samanmittaisen työuran tehnyt oli tullut irtisanotuksi heti koeajan päätyttyä tuotannollisista ja taloudellisista syistä kelirikon alkaessa. Epävarmuus töistä sai heidät molemmat kiinnostumaan muusta työstä kotipaikkakunnalla.

"Tuli kelirikoseisokit ja olisi joutunut työn jatkumiseksi muuttamaan X:ään eli vaihtamaan asuinpaikkaa, oli niin pitkän matkan päässä työmaat." (HS 2)

Palkkaus näyttäytyi kahden siirtyneen kohdalla toisena tekijänä liittyen säännölliseen työaikaan.

"Tuli tarjolle vakipaikka X-tehtaalla konehommiin säännöllisellä työajalla ja isommalla palkalla. Palkkataso nousi joo." (HS 10)

"Siinä on selvät työajat ja kuukauden työvuorolistat tulee kerralla. Iso työnantaja, ison talon edut. Tosi hyvä palkkaus verrattuna kuljetusalaan tai metsäkonealaan." (HS 7)

Muu ala tai opiskelu alkoi kiinnostaa kahta haastateltua johtaen toisen alan vaihtoon kuljetus- ja logistiikka-alan kautta VR:lle sekä toisen vapaapalokuntaharrastuksesta tutuksi tulleelle alalle ensihoitoon.

"Armeijassa menin kuljetuspatteristoon, sotilaskuljettajaksi. Olin siellä vuoden ja sain sieltä kuorma-autokortin ja yhdistelmäkortin ja pätevyudet. Sitten heti kun armeijasta pääsin niin rupesin tekemään rekkatöitä. Se rupesi niin kovasti kiinnostamaan armeija-aikaan, se oli mulla silloin jo ammattikoulun hakuaikaan yhtenä vaihtoehtona se kuljetus- ja logistiikkapuoli. Se kiinnosti niin kovasti, että aattelin, että sitä on tehtävä. Sitä mä teinkin sitten viitisen vuotta... mun veli meni VR:lle veturinkuljettajaksi ja se homma alkoi kiinnostamaan ... Tämä vastaa sitä mitä työltä haluaa ja odottaa. Saa toimia isojen koneiden kanssa. Sain myös radio-ohjauskoulutuksen, eli radio-ohjaimella ajelen aina välillä junia tuolla ratapihoilla ja puunlastauspaikoilla. Sitä kautta saa vähän sitäkin, että saa pihalla touhuta ja liikkua ja olla puitten kanssa tekemisissä, niistä ei päässyt vielä kukaan eroon, mutta siitähän minä tykkään." (HS 7)

"Vapaapalokuntataustalla pilottikoulutus 1.5 vuotta ensihoitajaksi, mitä teen nyt vakinaisena." (HS 5)

Ammatin heikko arvostus oli ratkaiseva syy yhdellä toiseen ammattiin kouluttautuneella haastatellulla vaihtaa alaa. Henkilö oli pienestä asti metsäkoneenkuljettajan ammattiin motivoitunut nuori aikuinen.

"Pikkuhiljaa tajus sen, ettei tässä oltu mitään supersankareita muitten silmissä. Eikä sua arvostanut muut kuin 5-vuotiaat pikkulapset ja toiset mettäkonekuskit! Palkkaus ja muu oli ihan ok, mutta se yleinen arvostus ...Ja sitten kun oot niitten isäntien mailla, jotka tietää kaikesta kaiken, niin ne niihe vaatimukset ja haukut ja huudot... Ja ei sitä tiedetä, mitä motokuski oikeasti osaa. Ei sitä baareissa hirveesti isketä naisia sillä, että sä olet mettäkonekuski... Ei sitä paljon arvostusta nauttinu ... Ja sitten se muu ala ja opiskelu alkoi kiinnostaa sillä hetkellä enemmän. Kun tykkään tehdä monenlaisia asioita..." (HS 5)

Haastatelluista pisimpään, kolmesta neljään vuotta metsäkoneenkuljettajan työtä tehneillä kahdella haastatellulla alan vaihtoon vaikuttaneet tekijät olivat toisella metsäkonetoiminnan lopettaminen yrityksessä ja toisella halu kehittyä kokeilemalla muuta alaa tilanteessa, jossa oli edennyt ajokoneesta hakkuukoneenkuljettajaksi ja tehnyt sitä työtä jo useamman vuoden.

5.2.6 Paluu metsäkonealalle

Teemahaastattelujen lopuksi kysyttiin, voisivatko haastatellut palata metsäkonealalle. Lisäksi kysyttiin niiltä haastateltavilta, jotka pitivät paluuta mahdollisena, liittyikö paluuseen ehtoja, joiden toteutumisen jälkeen olisi valmis työskentelemään uudelleen metsäkoneenkuljettajana.

Kahdeksan haastateltua näki paluunsa metsäkonealalle mahdollisena. Yksi heistä ajoi konetta päätyönsä vapaavuoroilla, ja toisella oli paluusuunnitelmat jo käytännön tasolla.

”Kyllä minä sillä lailla oon miettiny, että voisin palata. Mehtäala kuitenkin eelleen kiinnostaa. Saa nyt nähä, aika näyttää. Tuo kolmivuorotyö ei ehkä pitemmän päälle sovi. Se yötyö meinaa rassata. Metässä tein aamua ja iltaa ja se oli parempi. Sen puoleenkin, se on siinä ihan hyvä puoli. Voisin hyvin palatakkii.” (HS 10)

”Kyllä koneenhytti kiinnostaa, voisin hyvin jossain vaiheessa palatakkii. Käyn aina tekkeen vapaavuoroilla kun vain aika sopii.” (HS 5)

”Asia on jo jollain tasolla viritteillä, jos työmaita olis lähellä.” (HS 8)

Yksi haastatelluista ei nähnyt paluuta mahdollisena ja toinen ainoastaan tilanteessa, jos jäisi työttömäksi nykyisestä työstä.

”En taja palata. Sillai minä oon sitä haaveillu, jotta jos lotossa voitaa vois ostaa tai leasata moton ja sitten mennä omaan mettään touhuamaan. Semmosta vois tehdä, että siellä sais tehdä omaan tahtiin ja sillai niin, silloin se ois paikallaan. Mutta ei kyllä tuonne ... on se niin tiukkaa hommaa tuolla yrittäjällä lähteä ajamaan konetta, että ... Ne on ne vaatimukset niin huikeet, ettei siellä pärjää.” (HS 6)

”Jos nykyisestä työstä joutuu työttömäksi, niin ei todellakaan ole poissuljettua.” (HS 4)

Kahdeksasta paluun mahdollisena kokeneesta haastatellusta viisi esitti ehtoja paluulleen metsäkoneenkoneenkuljettajan työhön. Esille nousivat vakituinen työ (1 henkilö), työ lähellä asuinpaikkaa (2 henkilöä), toinen urakoitsija (1 henkilö) ja palkkataso (2 henkilöä). Lisäksi koettiin tarpeelliseksi saada kertausta hakkuukonetyöhön, kun oltiin oltu pidemmän aikaa alalta pois.

”Voisin hyvin palata, kun olis vakituinen työ ja sais pienen kertauksen motosta ... tässä kun on kumminnii mennyt aikoo ja kaikki kehittyny. Ite työssä ei ollu valittamista ... viikottain tulloo puhuttua kavereiden kanssa, jotka ajaa.” (HS 9)

”Tosi kovaa kiinnostaa (palata) ja varsinkin nyt kun on tullut vanhemmaksi. Silloin kun valmistui ammattikoulusta, tuntui että on niin rauhaton sielu, että ei voinut kuvitella, että kovin kauaa pysyisi paikallansa. Oon monta kertaa miettinyt, että metsäkonehommia olisi mukava tehdä. Suurin asia siinä on, että niin hyväpalkkainen työ on nyt, että en metsäkonehommiin hakeudu. Jos siitä saisi 6000 euroa kuukaudessa, niin sitten voisi vaihtaa.” (HS 7)

”..., jos työmaita olis lähellä.” (HS 8)

”Läheltä kotipitäjää kun löytyisi ja palkkaus olisi kohdillaan.” (HS 3)

”Ka muu urakoitsija...” (HS 1)

Kolme paluunsa metsäkonealalle mahdolliseksi kokenutta haastateltua ei asettanut mitään reunaehtoja aloittaa metsäkoneenkuljettajan työt uudestaan.

”Oon tottunu tekemään pitkää päivää ja yötä päivää ja viikonloppuja. Ja tessin mukaan palkkaus kyllä on riittävä, joten mikseipä niin.” (HS 8)

”Mukavaa hommaa se ajaminen oli ja palkkakin ihan paikallaan.” (HS 2)

”Voi olla että tulee vielä se, että pitää palata takasin.” (HS 5)

5.3 Ilman metsäkoneenkuljettajan työkokemusta olevien haastatteluanalyysi

Ilman metsäkoneenkuljettajan työkokemusta olevia oli kyselytutkimukseen vastanneista kaksi kolmasosaa (39 henkilöä). Tästä vastaajaryhmästä tehtiin haastatteluun suostumuksensa antaneiden joukosta yhteensä yhdeksälle henkilölle teemahaastattelu. Haastateltaviksi valittiin eri sukupuolta olevia, eri vuosina valmistuneita sekä eri-ikäisiä henkilöitä (taulukko 6). Haastateltavissa oli sekä suoraan peruskoulusta metsäkonekoulutukseen tulleita (neljä henkilöä) että aikuisena uutta ammattia opiskelevia (viisi henkilöä).

Taulukko 6. Ilman metsäkoneenkuljettajan työkokemusta olevien haastateltujen taustatiedot

Muuttuja		n
Sukupuoli	Naisia	3
	Miehiä	6
Valmistumisvuosi	2011	2
	2013	1
	2014	3
	2017	1
	2018	1
	2019	1
Ikä valmistuessa	20–24 -vuotiaat	3
	25–39 -vuotiaat	2
	40–49 -vuotiaat	3
	Yli 50-vuotiaat	1
Haastatteluja yhteensä		9

5.3.1 Metsäkoneenkuljettajakoulutukseen hakeutumisen syyt

Kaikilla haastatelluilla oli tausta maaseudulla, heillä oli metsään liittyviä harrastuksia (metsästys), sukulaisia tai tuttuja metsäalan työssä tai itsellä kesätöiden kautta tullutta työkokemusta metsäalalta ennen alan opiskelua.

”Kotona maataloutta kun on ollut, niin maa- ja metsätaloutta, niin sillä tavalla tullut tuksi. Taimikonraivauksia tuli tehtyä ja konehommissa autellu aina kiireaikaan.” (HA3)

”Isot koneet on minun mielestä olleet aina kiinnostavia. Oon maatilalta lähtösin, siellä on traktorit ja työkoneet tulleet tutuksi. Isän kanssa oon ollu mettätöitä tekemässä.” (HA7)

Kolme haastateltua hakeutui metsäalalle tavoitteena saada uusi ammatti. He olivat iältään 30–50-vuotiaita, heillä oli aikaisempaa ammatillista tai muuta koulutusta suoritettuna ja varsin pitkä työkokemus. Alanvaihtamisen taustalla olivat aiempaan työhön

liittyvät terveydelliset ongelmat (allergia), halu vaihtaa aiemmasta kuormittavaksi koetusta työstä toiselle alalle tai halu oppia uusi työ.

”Se oli vähän semmonen, että ei kai se nykyihminen kymmentä vuotta enempiä samassa työssä viihdy. Huomasin, oiskohan ollut paikallislehti, oli että koulutus alkaa. Ja tuommonen mahtava mahdollisuus, viettää opintovapaata ja saaha aikuiskoulutustuki siihen, niin mikäs siinä ollessa. Se oli kyllä melkein elämäni parasta aikaa se koulutus-aika.” (HA2)

Kahdella haastatellulla oli taustalla aikaisempi metsäalan koulutus, johon he halusivat täydennystä suorittamalla metsäkoneenkuljettajakoulutuksen.

”Ensin kävin metsurikoulutuksen aikuispuolella ja siitä oli luonteva jatkaa, kun samassa paikassa on metsäkoneenkuljettajakoulutus, niin koin että se palvelisi hyvin sitä työllistymistä. Aihe kiinnosti minua kovasti.” (HA6)

”Tarkotus oli, että jos olisin saanut sillä tavalla töitä talveksi. Talven voisin olla niissä konehommissa ja kesän sitten vaikka metsurin hommissa” (HA8)

Haastateltujen käsitys metsäkoneenkuljettajan työstä oli enimmäkseen realistinen: siihen sisältyy paljon vastuuta, itsenäistä ja yksin tehtävää työtä.

”Haastavaa, itsenäistä työtä. Saa ite päättää aika paljon siitä tekemisestään, semmosta tärkeitä työtä toisen metsässä siinä tehdään. Vastuullista, kun siinä toisen omaisuutta hoidetaan.” (HA6)

Kahdella haastatellulla ei ollut riittävästi tietoa alasta ja ammatista opintoja aloittaessaan. Metsäkoneenkuljettajan työn vaativuus, urakkaluonteisuus ja vaativat työolosuhteet yllättivät nämä haastatellut.

”Yläasteen opinto-ohjaajan kanssa sitä oltiin paljonkin juteltu, että mitä voisi ruveta tekemään. Hän ehotti, että kun aika paljon tykkään koneista, niin ehotti, että miten olisi metsäkoneenkuljettaja tai metsurilinja. Siitä se vähän lähti. Isoja koneita ja ihan mukavia käyttää ja tuommosta ... kun siinä saa yksikseen olla enimmäkseen ja tehdä omalla tahilla enemmän. Enemmän kyllä tuli remonttia niissä koneissa, kun mitä alkujaan olin odottanut.” (HA5)

”En ajatellu kuitenkaan asioita ihan loppuun saakka, että maastot on haastavia ja koneen korjuuhommat ja semmoset. Ne tuli yllätyksenä”. (HA4)

Yhdellä haastatellulla oli tavoitteena jo metsäkoneenkuljettajan opinnot aloittaessaan jatkaa opiskelua metsätalousinsinööriksi.

”Menin metsäopistoon sen takia, että on sen jälkeen sitten mahdollisuuksia jatko-opiskeluun ammattikorkeakoulussa. Sitä siinä alun perin sinne mennessä mietin, että en varmaan ainakaan kovin pitkään tule olemaan niissä hommissa mihin olen kouluttautunut”. (HA1)

5.3.2. Koulutuksen sisältöjen ja toteutuksen arvioinnit

Metsäkonealalle kiinnittymättömien haastateltujen kokemukset oppilaitosten tarjoamasta opetuksesta olivat enimmäkseen hyviä. Kiitosta tuli asiantuntevista opettajista ja monipuolisesta metsäalan sisältöjen opetuksesta.

”Oli hyvät opettajat ainakin, osasivat opettaa hyvin ja kertoa monipuolisesti alasta. Niistä koneiden korjaamisesta on ollut tosi paljon hyötyä, että oppi mekaniikasta ja hydraulikasta paljon.” (HA5)

”Opettajien ammattitaito oli tosi hyvää, siellä oli entisiä koneenkuljettajia tai yrittäjiä. Ne osasi hommansa ja osasi auttaa. Työmaat oli tosi hyviä. Hyvät leimikot tuli aina, että siellä sai rauhassa opetella sitä hommaa, ei ollu kiire oppia. Painotettiin sitä, että rauhassa opiskellaan nämä hommat, että ei hätää. Koneet ja laitteet oli hyviä. Keskityttiin siihen huoltoonkin hyvin, oli hyvä huoltohalli. Ei ole pahaa sanottavaa siitä.” (HA7)

Kritiikkiä tuli lähes kaikilta haastatelluilta maasto-opetuksen liian pienestä määrästä ja toteutuksen laadusta. Tämän toivat esille niin nuoret kuin aikuisena metsäkoneenkuljettajatutkinnon suorittaneet.

”Tuntuu, että ne ryhmäkoot oli pikkusen liian isoja. Kun oli jotain käytännön hommia, koneella ajaa metässä ja semmosta, niin niitä koneita ei tahtonu riittää. Sitä oli tunti pari tekemistä päivän aikana ja loppuaika ihmettelyä.” (HA3)

”Mulle ittelle se ei riittänyt se koneellisen ajon määrä, että olisin saanut siitä tarpeeksi rutiinia, että siitä olisi tullut kovempitahtista.” (HA1)

”Kaikki koneen säädöt ja semmoset, paljon tarkemmin ois pitänyt käydä läpi ja niitä huoltohommia ja semmosia. Sekin huoltojakso mikä oli, niin jos siellä on yksi kone hallissa siellä ja kaheksan ihmistä räpeltää sitä yhtä ja samaa konetta, niin kyllähän se jää vähän pintapuoliseksi. Ala on kuitenkin semmonen, että pitää painottaa siihen käytännön opiskeluun, että niitä ei varmasti paperilta opi.” (H2)

Aikuisiällä metsäkoneenkuljettajakoulutuksen suorittaneiden mielestä koulutus oli puristettu liian lyhyeksi, kun se kesti noin vuoden verran. Aikuisopiskelijoiden ryhmät olivat hyvin heterogeenisia taustaltaan, eikä kaikilla ollut aiempaa metsäalan koulutusta tai työkokemusta alalta. Tämän toi esiin myös haastateltava, jolla itsellään oli metsurikoulutus ja pitkä työkokemus alalta ennen metsäkoneenkuljettajaopintoja.

”No henkilökohtaisesti tuntui, että aikataulu oli kohtuu tiukka. Josko se olis voinut olla se koulutus vähän pidempi. Se kesti vuoden tai vähän vajaa vuosi.

K: Että vaikka siellä taustalla oli se metsurikoulutus, niin se tuntui liian lyhyeltä ajalta omaksua kaikki?

”Sanotaanko, että perushommat siinä oppi, mutta että tulisi tehokkaaksi työntekijäksi, niin olisi voinut olla pidempi aika.

K: Minkälaiseksi sinä koit sen oman osaamisesi siinä vaiheessa, kun sait metsäkoneenkuljettajan paperit?

”Aika hyväksi. Perushommat osasin kyllä, mutta se mikä tuli esille, niin oli se tuottavuus. Siihen pitää tehdä pitemmän aikaa työtä, että on tuottava kuljettaja. Se oli ainoa, missä oli sitä kehitettävää, muuten kyllä tekniset ja muut jutut oli kiitettävää tasoa koulun puolesta. Se vaatis, että olis paljon enemmän siinä koneessa ja tehdä työtä, että se käy luontevammaksi.” (HA6)

Kaikkien haastateltujen arviot omien valmiuksien riittävydestä metsäkoneenkuljettajan työhön muuttuivat koulutuksen aikana realistisemmiksi. Oma teoriaosaaminen koettiin varsin hyväksi, mutta käytännön työn tekeminen ja erityisesti tuottavassa työtahdissa pysyminen koettiin puutteelliseksi. Opettajilta haastatellut saivat pääasiassa positiivisia

arvioita osaamisestaan. Nämä arviot olivat ristiriitaisia joiltakin osin työnantajilta tulevan palautteen kanssa. Muutama haastateltu toikin esiin tarpeen lisätä koulutuksen järjestäjien ja työnantajien välistä vuoropuhelua siitä, millainen työssäoppimiseen lähtevien opiskelijoiden käytännön osaamisen taso pitäisi olla, jotta se olisi riittävä jakson suorittamiseen.

”Joo, mun työtahtini ei oikein vastannut sitä, mitä olisi tarvinnut olla, että olisi päässyt sen alan hommiin. Tai ainakaan en olis palkkaa siitä saanut. Se on aika kovaa tahtia urakkapalkalla, että pääsee kunnon palkoille. Urakkatyö ei koskaan minulle soveltunut.” (HA1)

”Kyllä siinä koulutuksen aikana tuli olo, että voisi pärjätä. Mutta kun meni harjotteluun, niin tuli olo, että ei perhana. Voisi työnantajien ja koulutuksen välinen vuoropuhelu olla kohillaan, että mitkä ne oikeasti on ne vaatimukset ja odotukset, että mitä työnantajat oottaa, kun sieltä tulee joku harjottelija. Mitä kaikkea pitäisi jo osata ja mitä opitaan sitten harjottelussa.” (HA2)

”Kyllä minulle vähän epävarma olo jäi. Että onko sitä sitten niin paljon kokemusta kun ei päässyt sinne firmoihin työssäoppimiseen. Kyllä minä luulen, että tuli ihan hyvät arvostukset kuitenkin, erityisesti tuosta energiapuunajosta. Luulisin, että olisin aika hyvin pärjännyt kuitenkin.” (HA5)

5.3.3 Työssäoppimisjaksojen toteutuminen

Työssäoppimisjaksojen toteutumisessa oli metsäkonealalle kiinnittymättömillä haastatelluilla suuria vaikeuksia. Viisi yhdeksästä haastatellusta pääsi työssäoppimaan metsäkoneyritykseen. Neljälle haastatellulle työssäoppimispaikkaa ei järjestynyt yrityksiin, vaan he suorittivat jaksot oppilaitoksen järjestämänä. Näissä oppilaitoksessa työssäoppimisen suorittaneissa oli sekä suoraan peruskoulusta metsäkoneenkuljettajakoulutukseen tulleita että aikuisena opinnot suorittaneita.

Haastatellut kokivat, että verkostot työelämäään olivat hyvin ratkaisevassa merkityksessä työssäoppimispaikan löytymisessä.

”Viimeisenä vuonna pääsin ajamaan metsäkonettakin, mutta se oli paikallinen yrittäjä, tuttava äitin kautta. Sinne pääsin työharjoitteluun.” (HA1)

Yrittäjät kertoivat haastatelluille suoraan, että heille on taloudellisesti lähes mahdotonta ottaa työhön tuottamaton harjoittelija.

”Työharjoittelupaikan saaminen oli äärettömän vaikeata. Sitä etsittiin kissojen ja koirien kanssa, että mihin sitä sattuisi pääsemään. Kaikki yritykset ei lähtökohtaisesti edes ota työharjoittelijoita juuri tuottavuuden takia, koska koneista on peruskulut ja muuta. Pitäisi pystyä tietty määrä tekemään puuta, että saisi yrittäjä edes kulut siitä pois. Harjoittelija ei tee niin paljon kun ammattilainen. Se oli vähän tiukassa se harjoittelupaikan etsiminen. Onneksi nyt löysin sen ja siellä sain olla sen. Tein vanhemman metsäkoneenkuljettajan kanssa töitä, minä tein toista vuoroa ja hän toista. Hän toimi siinä harjoittelun aikana ohjaajana, perehdytti siihen kyseiseen koneeseen.” (HA6)

Työssäoppimispaikan saaminen edellytti monesti hyvin pitkää työmatkaa tai muuttamista toiselle paikkakunnalle. Koulutuksen jälkeen oli kuitenkin hyvin epävarmaa järjestisikö työlle jatkoa.

”Muistan kun kysyin työharjottelupaikkaa, Fonectasta hain kaikki metsäkonepuolen yritykset, soitin X:n alueelta kaikki läpi semmoset, joista yhteystiedot sain. Kaikilla oli sama tilanne, että ei ensinkään. Laajensin sitä aluetta, mistä hain harjottelupaikkaa, vähän reilun 100 kilometrin päästä tästä omasta kotipaikasta aloin käymään läpi yrityksiä. Muistaakseni jostain 200 kilometrin päästä, niin siellä oli yksi yritys, jossa oli kaksi yrittäjää, toisella oli moto ja toisella ajokone. Niin sinne olisi päässyt harjotteluun. Heillä ei ollut yhtään työntekijää, että koneet seiso yöllä. Niin sinne olisi päässyt yöksi ajamaan puita, jos olisin halunnut. Muuten oli kyllä seinä vastassa joka suunnassa.” (HA3)

Haastatellut olisivat olleet valmiita tekemään työssäoppimisjakson toteutumiseksi kompromisseja esimerkiksi työaikojen osalta. Tällaisellakaan joustavuudella paikkaa ei löytynyt.

”K: Onko se selvinnyt, miksi ne eivät sinua ottaneet töihin?”

Kyllä minä muistan ihan mikä se vastaus oli, että koneen pitäisi tuottaa jotain, kokematon ei voi laskea tekemään mitään. Koneella ei kuulemma ole semmosta aikaa, että siihen voisi ottaa kokematonta. Se on kuulemma miinusmerkkinen se tulos, jos siihen ottaa harjottelijan. Paljon olis ollu auki paikkoja, mutta pitää olla työkokemusta. Kerroin sen ihan suoraan, että voisin olla tilapäisenä tuuraajana vaikka viikonloppuisin, mutta sekään ei auttanut.” (HA8)

Etenkin nuoremmille haastatelluille tuli työssäoppimisjaksojen aikana vastaan tilanteita, joiden selvittelyyn heillä ei ole valmiuksia. Hankaluuksia oli mm. henkilösuhteissa, työaikojen sopimisessa sekä työturvallisuudessa.

”Alkuosa oli ihan mukavaa ja tultiin hyvin juttuun yrittäjän ja työkavereiden kanssa. Olivat mukavaa sakkia ja neuvoivat hyvin eteenpäin. Lomien jälkeen yrittäjä oli löytänyt minua taitavamman kaverin ja minut pistettiin ajamaan pelkkää yövuoroa. Se loppuaika oli vaikeeta, yrittäjä löytää tilaisuutta päästä ajamaan. Mulla tarjottiin vain sitä yövuoroa, siihen sitten väsyin. Opettajakin koetti keskustella sen yrittäjän kanssa, että saisi enemmän muita vuoroja minulle. Ihan lopullista syytä en tiedä.” (HA7)

Jos työssäoppimispaikkaa ei löydy metsäkoneyrityksestä ja työssäoppiminen suoritetaan oppilaitoksen järjestämänä, tarkoittaa tämä sitä, että koulutuksen jälkeen työllistyminen metsäkoneenkuljettajaksi on käytännössä mahdotonta.

”Mutta eihän niillä ansioilla, kun ei edes harjotteluun päässy alan yritykseen. On se helpompi väylä päästä alan töihin, kun pääset viimesenä vuonna työharjotteluun, yrittäjä näkee onko sinusta siihen hommaan, niin helpompi se on semmonen kaveri sitten palkata töihin.” (HA3)

5.3.4 Työllistyminen valmistumisen jälkeen

Kun metsäkoneenkuljettajan töitä ei heti valmistumisen jälkeen löytynyt, aikuisena koulutuksen suorittaneet palasivat aikaisempaan ammattiinsa (mm. kaupan alalle, varhaiskasvatuksen tehtäviin, kaivosalalle, tehdastyöhön). Muutama jatkoi opiskelua muulta alalta ja työllistyi sitten tämän koulutusalan tehtäviin. Syynä töiden löytämisen vaikeuteen metsäkoneenkuljettajan ammatissa haastatellut mainitsivat sen, että työpaikkoja ei ollut avoimesti tarjolla valmistumisaikaan tai ne olivat liian kaukana asuinpaikasta.

”Työtilanne näytti aika heikolta eikä paikkoja ollut auki. Paikat menee aika pitkälti sulle, että ei niitä oo tarjolla jossain mollin sivuilla. Paikkoja mitä oli auki, niin ne oli jossain Keski-Suomessa, ei omalla asuinalueella ollut.” (HA2)

Opiskeluaikana ajoharjoittelu metsäkoneenkuljettajan työtehtäviin jäi haastateltujen kokemuksen mukaan vähäiseksi. Lisäksi osa ei päässyt työharjoitteluun alan yrityksiin evätkä työnantajat uskaltaneet ottaa heitä työhön puutteellisen harjaantumisen takia.

”Kun oon soitellu työnantajille, niin heti on sanottu että ei käy, kun sulla ei ole kokemusta. Työnantajat ei halua alkaa sitä koulutushommaa alusta uuden työntekijän kanssa, he haluavat sellasen, joka osaa saman tien ajaa ... Niin juttelin siellä yrittäjän kanssa, niin ne sanoo, että tällä alalla kilpailu on kovaa, ei niillä oo varaa ottaa sinne selasta, joka vasta harjottelee” (HA4)

”Mä hain metsäkoneenkuljettajan tehtäviä soittamalla eri yrityksiin, varmaan 15 eri firmaan. Siitä ei tosiaan tullut tulosta, kun ei ollut työkokemusta eikä suhteita.” (HA1)

Nuoremista, ilman aiempaa muuta ammatillista koulutusta olevista, oli osa valmistuksen jälkeen ensin työttömänä ja työllistyi sitten muihin töihin enimmäkseen omalle asuinalueelle. Suurena ongelmana metsäkoneenkuljettajaksi työllistymisessä nähtiin työmarkkinoilta puuttuvat kokemattomampien kuskien työtehtävät. Myös haluttomuus muuttamiseen työn perässä tuli selkeästi esiin yhtenä alan tehtäviin työllistymisen esteenä.

”Ei nyt kuitenkaan oikeasti voia mennä siihen, että on 21-vuotias, mutta kokemusta pitäisi olla 30 vuotta. Tämä sitten hankaloittaa sitten sitä työllistymistä, että ei oo sitä paikkaa sille kokemattomalle kuskille. Että kuka se on valmis maksamaan sen, että kuinka valmiita pitäisi olla sen koulun jälkeen. Koska ammattilainenhan sinä et voi vielä siinä vaiheessa olla.” (HA 2)

”Yritin nettiä selata, noita mollin-sivuja. Osa työmaista oli niin kaukana, että olisi sitten pitänyt harkita toiselle paikkakunnalle muuttoa. Siihen en ollut kovin innostunut.” (HA5)

Metsäkoneenkuljettajan työn saamiseksi nähtiin myös vaivaa, ja toive alalle työllistymisestä oli olemassa.

”Harjottelupaikan takia muutin toiselle paikkakunnalle ja ajattelin, että haluan sinne jäädä pidemmäksi aikaa. Ahkerasti sillon soitteilin yrittäjille, että oisko paikkoja auki. Ei ollu ja jostakin oli pakko ruveta sitä rahaakin saamaan, niin lähin sitten kesäksi muun alan töihin. Kun koulusta valmistuin, niin kävin yhen yrittäjän kanssa sopimassa, tai oli ollu jo pidemmän aikaa puhetta, että käyn metässä näyttämässä hänelle taitoni. Hänellä on ajokoneenkuljettajan paikka auki. Käytiin sitten metässä eilen illalla ajamassa kuorma ja purkamassa se. Niin kauan kun että saan työkokemusta, niin koetan etsiä oman alan töitä. On siihen kuitenkin panostettu sen verran paljon siihen koulussa käymiseen, että haluan oman alan töitä. Oon koettanut ehtiä töitä sadan kilometrin säteellä asuinpaikasta, että elämäntilanne on sellanen, että tänne on asetuttu.” (HA7)

5.3.5 Arviot mahdollisuudesta tehdä metsäkoneenkuljettajan työtä tulevaisuudessa

Metsäkoneenkuljettajan työhön paluuta piti jossain määrin mahdollisena kahdeksan yhdeksästä haastatellusta. Yksi haastateltu suunnitteli opiskelun jatkamista metsätalousinsinööriksi ja koki, että vähäinenskin työkokemus metsäkoneenkuljettajana tukisi hyvin

näitä opintoja. Yksi haastateltava teki osa-aikaisesti ja toinen harrastusmielessä metsurin töitä. Tuntuma metsäalaan oli siis säilynyt, vaikka metsäkoneenkuljettajan työkokemuksista ei ollut valmistumisen jälkeen karttunut.

”Ei se kokonaan poissuljettu ole. Voisin sitä osa-aikaisena yrittää opiskelujen ohella. Se olisi ihan hyvä vaihtoehto, että jos jonain päivänä työllistyisi metsäalan asiantuntijatehtäviin, niin että taustalla olisi ihan ruohonjuuritason kokemustakin.” (HA 1)

”Jos olisi metsäpuolen tai kuljetuspuolen töitä tarjolla, että olisi realistinen mahdollisuus, hyvinkin paljon kiinnostaisi.” (HA 3)

”Metsurin työtähän minä aina välillä teen, mutta harrastusmielessä. Metsä on mulle henkireikä, menen sinne nollaamaan itseni. Otan moottorisahan tai raivaussahan ja menen metsään tekemään. Tässä nykyisessä työssä on se hyvä puoli, että voi vaikka välillä ottaa virkavapaata, ottaa vaikka puoli vuotta vapaata ja käy tekemässä muuta töitä. Miksei sitä voisi käydä joskus katsomassa konehommiakin, jos johonkin pääsee. Täällä olis kovasti metsureille töitä, että jos laittais toiminimen, ottais jotain raivuu-urakoita tai muita, niitä hommia olis täällä kanssa.” (HA 6)

Yksi alalle kiinnittymätön haastateltava sai haastattelun toteutushetkellä, melkein vuosi koulutuksen päättymisen jälkeen, yllättäen töitä metsäkoneenkuljettajana.

”Syksyllä tuli yllättävä puhelu, että metsäkoneyrittäjä kysyi mikä on tilanne. Hänellä firma kasvaa ja ketjuja tulee lisää ja olisiko minulla kiinnostusta tulla ajamaan. Punta-roin sitä, että kun tässä kuitenkin tulee kilometrejä 80 yhteen suuntaan vähintään. Mutta kun ajattelee, että ei sitä nykyään enää kovin usein kotoa soitella töihin, niin päätin, että nyt lähetään tämä kokeilemaan. Käytiin avoin ja rehellinen keskustelu sen yrittäjän kanssa että pitää jossain vaiheessa kehittyä ja toivotaan, että se kehitys sieltä tulee, kun pääsee päivittäin tekemään. Nyt sitten ajokonetta ajelen.” (HA2)

Oman työuransa tämä haastateltava näki tulevaisuudessa jatkuvan metsäkoneenkuljettajan työstä alan opetustehtäviin.

”Varmasti niin kauan kuin saa ajaa konetta, niin sitä teen. On kuitenkin semmonen työ, että en usko että lähemmäs kuuskymppisenä ajasin mettäkonetta. Mulla on aiemmin ollut haave opettaa, että jos tässä semmoset viiestä kymmeneen vuotta sai pörryytellä, sitten jos kävis inssin koulutuksen ja jos vois sitten päästä opettajan hommiin.” (HA 2)

Yksi haastateltavista arvioi, että opiskeluaikasta oli jo useampia vuosia aikaa, eikä hän uskonut oman osaamisensa olevan enää työssä tarvittavalla tasolla.

”Kyllä se metsäkonetyö vielä mielessä kutkuttaa. Että jos sitä vielä joskus pääsisi tekemään. Mutta se mietityttää, että kun on mennyt niin pitkä aika enkä ole metsäkoneen hytissä ollut, että tulisko siitä vielä jotain.” (HA 5)

Muuttaminen metsäkoneenkuljettajaksi työllistymisen vuoksi ei houkutellut haastateltavia. Töitä pitäisi löytyä nykyiseltä asuinalueelta, ja jos näin ei kävisi, työura jatkuisi haastatteluhetken työssä. Haastatteluhetken työstään kaikki haastateltavat löysivät hyviä puolia, mm. työn varmuuden ja ympärivuotisuuden.

”Metsäkoneenkuljettajan työn vuoksi en varmaan olisi enää valmis muuttamaan.” (HA1)

”Asuntovelkaisena sitä on mentävä sen varmimman mukaan. Kun asuu tämmösellä muuttotappioalueella, jossa on vähän töitä tarjolla, niin säännöllinen työ eikä se palkka-puolikaan ihan huono ole. Siinäpä ne hyvät puolet sitten onkin” (HA 3)

”Sitä aloin miettimään, että se on vakityöpaikka. Metsäpuolella vuodenajat sanelee sitä työn tekemistä, välillä on hiljempaa ja välillä mennään ihan täysillä. Rupesin miettimään sitä palkkahommaa, että tällä puolella saan varmemman ja tasasemman palkan kuin metsäpuolella, ei oo niitä lomautusuhkia eikä muuta.” (HA 6)

6 Tulosseminaari

TTS Työtehoseura, Koneyrittäjien liitto ry ja Teollisuusliitto ry järjestivät 14.2.2020 osana hanketta seminaarin, jossa esiteltiin tutkimuksen tuloksia ja keskusteltiin mahdollisista ratkaisuista esille nousseisiin ongelmiin. Alan eri toimijatahojen näkökulmia olivat esittämässä korjuupäällikkö Tero Anttila (UPM, metsä), toimipistepäällikkö Mari K. Nieminen (Tampereen seudun ammattiopistosta), varatoimitusjohtaja Simo Jaakkola (Koneyrittäjät ry), metsäkoneyrittäjä Teemu Tolppa (Metsäkonepalvelu-konserni, asiakkuuksien hallinta ja korjuunohjaus) sekä sopimusasiantuntija Jari Sirviö (Teollisuusliitto ry).

https://www.tts.fi/tutkimus_kehitys/hankkeet/metsaala/metsaalan_koulutuksen_tutkimus_ja_kehittaminen/muille_aloille_siirtyvat_mkk_-seminaari

Metsäkoneenkuljettajakoulutusta toteuttavan oppilaitoksen näkökulmasta haasteena ovat merkittävästi pienentyneet taloudelliset resurssit sekä vaikeudet rekrytoida osavaa henkilökuntaa eläköityvien tilalle. Metsäkoneopetuksen käyttöön ohjautuvilla resursseilla ei pystytä riittävästi uusimaan konekalustoa ja palkkaamaan metsäkoneopetukseen soveltuvaa opetushenkilöstöä. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen opettajien kelpoisuusvaatimukset eivät ole ammattiin kouluttamisen kannalta relevantit (vaatimuksena metsätalousinsinöörin koulutus) ja johtavat opettajakunnan rakenteessa tilanteeseen, jossa ei hallita käytännön konetyötä. Työelämässä pidempään olleet osaajat eivät hakeudu työnopettajiksi, koska kelpoisuusvaatimusten vuoksi ei ole mahdollista päästä opettajakoulutukseen ja tulla valituksi vakituiseen työsuhteeseen. Vaihtoehdoksi heille jäisi työskentely määräaikaisena työnohjaajana, jolloin palkkataso on huomattavan alhainen eikä houkuta pitkän työkokemuksen omaavia, soveltuvia henkilöitä opetustehtäviin.

Suuren haasteen koulutukselle asettaa ammattiin soveltumaton oppilasaines. Kaikilla opiskelun aloittavilla ei ole alalle sopivia valmiuksia tai riittävästi motivaatiota opiskella haastavaa ammattia, joten soveltuvuuskokeet opiskelijavalinnassa olisi perusteltua ottaa käyttöön hukkakoulutuksen karsimiseksi. Metsäkoneenkuljettajan ammatissa tarvittavat perustaidot tulee pystyä omaksumaan koulutuksen käytännön harjoitteissa jo ennen työssäoppimiseen siirtymistä. Ensisijaisen tärkeää koulutuksen onnistuneisuuden kannalta on, että alalle saadaan hakeutumaan riittävästi metsäkoneenkuljettajan ammattiin soveltuvia opiskelijoita. Lisäksi koulutettavien tulee saada opinnoissaan ajantasaista tietoa työelämän toimintatavoista ja vaatimuksista jo ennen työssäoppimiseen siirtymistä yritysvierailujen ja muun oppilaitoksen ja metsäkoneyritysten välisen yhteistyön kautta.

https://www.tts.fi/files/2996/MARI_K_NIEMINEN_Metsakonekoulun_nakokolma_14022020.pdf

Metsäkoneyrittäjän kannalta tärkeimmät taidot työhön tulevilla metsäkoneenkuljettajalla ovat motoriset taidot (nosturin käyttö) sekä asenne oman työskentelyn kehittämiseen. Oma osaaminen ja siinä olevat puutteet olisi tunnistettava mahdollisimman hyvin

pystyäkseen kehittymään työssään paremmaksi. Työssäoppimispaikkaa ja valmistumisen jälkeistä työpaikkaa hakevilla nuorilla on havaittavissa puutteita myös työnhakutaidoissa. Metsäkoneyrityksissä ongelmallista on myös pidempään alalla työskennelleiden siirtyminen alalta pois. Tällöin menetetään merkittävästi työskentelyn tuottavuudessa huippuun hioutunutta osaamista metsäkoneyrityksestä muualle. Metsäkonekoulutuksen niukat resurssit olisi järkevämpää kohdentaa keskittämällä koulutus muutama oppimiskeskukseen sekä ottaa käyttöön soveltuvuskokeet alan koulutukseen hakeutuville, jotta valmistuvista mahdollisimman suuri osa soveltuisi metsäkoneenkuljettajan työhön. https://www.tts.fi/files/2992/TEEMU_TOLPPA_Kommenttipuheenvuoro_.pdf

Koneyrittäjät ry:n puheenvuorossa tuotiin esiin metsäkoneyrittäjien haastava taloustilanne. Huolimatta kasvaneista korjuumääristä ja hyvästä kysynnästä, heikkeni keskimääräisen koneyrityksen tulostaso vuonna 2018, jolloin mediaaniyrityksen palkkakorjattu liike-tulos oli vain +0,9 % liikevaihdosta, eikä vuoden 2019 vielä valmistumattomien tulosten odoteta vahvenevan. Kausivaihtelut ovat alan pysyvä olotila, ja tämä edellyttää alalla työskenteleviltä joustavuutta työaikojen ja -määrien suhteen. Oppilaitoksista valmistuvilta, työmarkkinoille siirtyviltä metsäkoneenkuljettajilta odotetaan perustaitoja koneen ja metsänkäsitteilyyn, oikeaa asennetta laadukkaaseen työskentelyyn, kykyä oppia uutta sekä asiakaspalvelutaitoja. https://www.tts.fi/files/2998/SIMO_JAAKKOLA_TTS-semi-naari_14022020.pdf

Teollisuusliiton puheenvuorossa nostettiin esille metsäkoneenkuljettajan ammatillinen kasvu koulusta valmistuneesta tuottavaan työhön kykeneväksi harjaantuneeksi ammattilaiseksi. Tekijä-lehden haastattelemien koulutettujen, alalla työskentelevien metsäkoneenkuljettajien mukaan koulutus antaa perusosaamisen metsätalouteen ja metsäkoneen ajamiseen, mutta vasta käytäntö hioo tuottavaan työhön. Harjaantumiseen saattaa mennä jopa viidestä kuuteen vuotta. https://www.tts.fi/files/2993/JARI_SIRVIO_TES_koneenkuljettajan_uran_alun_edistajana.pdf

Seminaarissa käydyissä keskusteluissa todettiin yhteisesti ensisijaisen tärkeäksi alan yhteinen, totuudenmukainen ja positiivinen tiedotus-, markkinointi- ja imagotyö metsäkoneenkuljettajan ammatista, jotta alalle saadaan hakeutumaan oikeantyyppisiä koulutettavia. Motorisia taitoja ja nopeaa päätöksentekokykyä mittaavia soveltuvuskokeita kannatettiin yksimielisesti, jotta vältetään niukkojen koulutusresurssien väärältä kohdentumiselta. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen imagoa voidaan tehdä houkuttelevammaksi myös niin, että soveltuvuskokeilla ala on vain parhaiden ja sinne soveltuvimpien hakijoiden saavutettavissa.

7 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Metsäkoneenkuljettajaksi valmistui vuosina 2011–2019 yhteensä 3063 henkilöä, joista työllistyi kaikkiaan 80 %. Huomattavaa kuitenkin on, että 24 % tutkinnon suorittaneista työskenteli muilla aloilla, ja koulutusta vastaavassa työssä metsäkoneenkuljettajana oli vain 48 %. Lisäksi neljä prosenttia valmistuneista toimi yrittäjänä alalla ja toiset neljä prosenttia oli muussa työssä metsäalalla. (Lautanen & Kilpeläinen 2020)

Tutkimuksen tulosten mukaan lähes neljännes vuosina 2011–2019 valmistuneista metsäkoneenkuljettajista työskenteli metsäkonealan ulkopuolella. Lisäksi on huomattavaa, että 66 % tästä ryhmästä ei ole koskaan kiinnittynyt metsäkonealalle. Osa heistä ei ole edes opintoihin kuuluvan työssäoppimisen aikana työskennellyt metsäkoneyrityksessä koneenkuljettajana. Kyseessä useimmiten on koulujen näkökulmasta opiskelija-aines, jonka valmiudet eivät edellytä yrityksiin sijoittamista ja työssäoppimiset järjestetään oppilaitoksilla. Ammattiin soveltumattoman aineksen osuus aloittavista metsäkoneopiskelijoista on oppilaitosten mukaan 10–50 % vuodesta ja koulusta riippuen. Näille opiskelijoille olisi eduksi tulla ohjatuksi jo hakuvaiheessa aloille, joissa heidän ominaisuutensa tulisivat paremmin esiin. (Lautanen & Kilpeläinen 2020)

Kolmannes muille aloille siirtyneiden koulutettujen metsäkoneenkuljettajien ryhmästä oli työskennellyt koulutustaan vastaavassa työssä vajaasta neljän kuukauden koeajasta hieman yli neljään vuoteen. He olivat työllistyneet valtaosin jo opintojen työssäoppimisen aikana tai heti valmistuttua, mikä kertoo alan kovasta työvoimatarpeesta. Kuitenkin 40 % näiden työllistyneiden työsuhteista oli purettu koeajalla työn tuottamattomuuden vuoksi. Koeajalla irtisanotuksi tulleet kokivat syyksi sen, että opintojen aikana ei ollut kertynyt riittävästi koneaikaa, eikä harjaantuminen ollut tarvittavalla tasolla työsuhteen alkaessa. Syytä kasvaneisiin ryhmäkokoisiin ja vähäisiin oppilaskohtaisiin ajoaikoihin selvitettiin syksyllä 2019 metsäkonekoulutusta järjestäville oppilaitoksille tehdyssä kyselyssä. Tulokset nostivat esiin metsäkonekoulujen opetuksen resurssien pienentyneen merkittävästi. Syinä oppilaitosten mukaan tähän ovat ammatillisen koulutuksen reformi ja korotetun yksikköhinnan ohjautuminen koulutuksen järjestäjien muihin tarpeisiin. (Lautanen & Kilpeläinen 2020)

Metsäkoneenkuljettajana työskennelleillä alanvaihtoon johti useampi tekijä yhdessä: 78 % vastaajista nimesi syyksi siirtymiseen kolme ja 22 % kaksi tekijää. Palkkataso näyttäytyi 45 % kohdalla yhtenä tekijänä, mutta kenelläkään se ei ollut ainoa syy. Muina tekijöinä alalta pois siirtyneet toivat esiin työn kausivaihtelut ja pitkät työmatkat sekä paineen muuttaa asuinpaikkaa työn vuoksi. Epävarma työnantaja tai epävarmuus työn jatkumisesta määräaikaisen työsopimuksen tai lomautusten jälkeen sekä ammatin heikko arvostus ja halu edetä uralla tulivat myös esille syinä hakeuduttaessa pois alalta.

Työssäoppimisten onnistuneisuutta ja opiskelijan kiinnittymistä metsäkonealalle opintojen jälkeen edesauttoivat työssäoppijan alkuopastus yrityksessä, työssäoppimisen asianmukainen ohjaaminen ja työsuhteen alkaessa hyvin hoidettu perehdytys. Metsäkonealalla työskennelleistä ja muualle siirtyneistä 80 % koki saaneensa yritykseltä

riittävästi tietoja ja neuvoja työskentelyynsä, mutta 20 %:a ei perehdytetty ollenkaan tai vain heikosti. Työvoiman motivoitumisen ja pysyvyyden edistämiseksi tällä metsäkoneyrityksen johtamiseen kuuluvalla osa-alueella on kehittämistarvetta.

Määrällisesti 1100 työssäoppijan sijoittaminen samanaikaisesti 1300 pieneen ja keski-suureen yritykseen on haasteellista. Opiskelija on yrityksissä työssäoppimassa työelämää ja alku- tai harjaantumisvaiheessa työskentelyään, mutta metsäkoneyrityksissä ei ole helppoja työtehtäviä, joihin voidaan ottaa vähäisen työkokemuksen omaavia työssäoppijoita (Oppimassa ohjaamossa 2020). Metsäkoneyritysten koon ja työjärjestelyt (1 -2 henkilöä/ työkone) huomioiden työssäoppijan työpanos vaikuttaa merkittävästi yrityksen tuottavuuteen, sillä työssäoppija siirtää ammattikuljettajan työnopastajaksi, jolloin työkoneen tuotannon taso laskee ja yrityksen taloudellinen tulos kärsii.

Ammattiin valmistautumisen kannalta työssäoppimisjaksot yrityksissä ovat kuitenkin ratkaisevan tärkeitä, sillä työssäoppimiset oppilaitoksen omilla työmailla eivät vastaa työtahdiltaan yritysten vastaavia työolosuhteita. Oppilaitosten tulisi myös kiinnittää enemmän huomiota opiskelijoiden valmentamiseen työssäoppimisjaksoille, sillä vuoden 2019 metsäalan ammatillisen koulutuksen laatumittauksessa metsäkoneenkuljettajiksi valmistuneista vain hieman yli neljäsosa koki oppilaitoksen valmentaneen työssäoppimiseen paljon tai erittäin paljon, mutta viidesosa ei kokenut saaneensa oppilaitokselta riittävästi valmennusta työssäoppimiseensa (Lautanen & Kilpeläinen 2020). Opiskelijoiden ohjaus vaatii myös työpaikkaohjaajilta pedagogista osaamista, mitä tulisi kehittää esimerkiksi edistämällä metsäalan erikoisammattitutkinnon tai sen metsäalan työnopastajan tutkinnonosan (40 ops) suorittamista (OPH 467342/1.1.2019).

Koulutettujen metsäkoneenkuljettajien alalle kiinnittymisen edistämiseksi tulisi

1. metsäalan yhteisesti edistää markkinointi- ja imagotyötä metsäkoneenkuljettajan ammatista niin, että alalle saadaan hakeutumaan riittävästi oikeanlaista opiskelija-ainesta
2. ottaa käyttöön soveltuvuuskokeet opiskelijavalinnassa, jotta koulutukseen pääsevät vain metsäkoneenkuljettajan ammattiin soveltuvat, välttämään hukkakoulutukselta ja niukat resurssit kohdentuvat tarkemmin. Tällä tavoin alasta tehdään "tavoiteltava"
3. turvata metsäkoneenkuljettajakoulutuksen korotetun yksikköhinnan kohdistuminen metsäkoneenkuljettajakoulutuksen käyttöön, jotta koulutuksen vaatimat koneinvestoinnit, oppimisjärjestelyt ja uusien opettajien rekrytoinnit ovat mahdollisia
4. edistää metsäkonealan opettajien pätevyyssehtojen tulkintaa ja opettajakoulutuksen pääsyyvaatimuksia niin, että metsäkonekouluille saadaan työopetuksen osaavia, kokeneita kuljettajia
5. edistää metsäkoneenkuljettajakoulutuksen työssäoppimisresurssien kehittämistä, jotta laadukas, ammattiin kehittymisen kannalta merkittävä

työssäoppiminen säilyy mahdollisimman hyvin opiskelijajoukon saavutettavissa pienissä ja keskisuurissa metsäkoneyrityksissä

6. edistää työssäoppijoita ohjaavien metsäkoneenkuljettajien työpastustaitojen kehittämistä nostamalla esiin esimerkiksi metsäalan erikoisammattitutkinnon (OPH 476342/2019) metsäalan työnopastaja tutkinnonosan tarjoamat mahdollisuudet sekä kiinnittämällä huomio kokeneiden kuljettajien osaamisen hyödyntämiseen työssäoppimisen ohjauksessa (kokeneempien kuljettajien pysyminen alalla)
7. tunnistaa ja huomioida sosiaalinen kestävyys ja sen merkitys koko puunkorjuuketjussa

Metsäkoneenkuljettajana työskennelleistä, muualle siirtyneistä 85 % olisi valmis palamaan alalle. Puolet heistä esitti paluulle ehtoja, joista yleisimmät olivat vakituinen työsuhde ja työ lähellä asuinpaikkaa sekä palkkataso. Lisäksi koettiin tarpeelliseksi saada kertausta hakkuukonetyöskentelyyn pitkän tauon jälkeen. Huomattavaa on, että myös alalle täysin kiinnittymättömistä haastatelluista osalla on edelleen kiinnostus työskennellä tulevaisuudessa metsäkoneenkuljettajana.

Lähteet

Alkkiomäki, J. (2008) Miksi puutavara-auton- ja metsäkoneenkuljettajat eivät pysy alalla ja millä he saataisiin pysymään alalla. Tutkintotyö. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Kittamaa, J. (2005) Metsäkoneenkuljettajaopiskelijoiden opintojen keskeyttäminen ja valmistumisen jälkeinen sijoittuminen. Opetushallitus. Moniste 28/2005.

Lautanen, E. & Kilpeläinen, R. (2020) Metsäalan ammatillisesta koulutuksesta 1.1.2016–30.6.2019 valmistuneiden oppimistulosten työelämävastaavuus ja laadullinen työllisyys 2019. TTS:n julkaisuja 450.

OPH (2019) Metsäalan erikoisammattitutkinto: <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/6142039>

Oppimassa ohjaamossa (2020) Koulutussopimukseen perustuva työelämässä oppiminen koneyrityksissä. Aula Research.

Pensonen, S. & Ågren, S. (2018) Ammatillisen koulutuksen läpäisyn määrällisen seurannan selvitys lukuvuodelta 2016–2017. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2018:2.

Liite 1. Muille aloille siirtyvät metsäkoneenkuljettajat kyselylomake

Muille aloille siirtyvät metsäkoneenkuljettajat

1. Minä vuonna valmistuit metsäkoneenkuljettajaksi?

- 2011
- 2012
- 2013
- 2014
- 2015
- 2016
- 2017
- 2018
- 2019

2. Sukupuolesi

- Nainen
- Mies

3. Oppilaitos, josta valmistuit

- Gradia (Jämsän ammattiopisto)
- Riveria (Valtimon ammattiopisto)
- Redu (Lapin ammattiopisto)
- Esedu (Etelä-Savon ammattiopisto)
- Winnova (Kullaan ammattiopisto)
- Yrkesakademien (Mustasaari, Vaasa)
- Osao Muhos (Oulun seudun ammattiopisto, Muhoksen toimipiste)
- Osao Taivalkoski (Oulun seudun ammattiopisto, Taivalkosken toimipiste)
- Tredu (Tampereen seudun ammattiopisto, Kuru)
- Sampo (Saimaan ammattiopisto, Ruokolahti / Imatra)
- KPedu (Keski-Pohjanmaan ammattiopisto, Kannus)
- Sakky Savon ammatti- ja aikuisopisto (Savon ammattiopisto, Toivala)
- Sedu (Ähtäri)
- TTS Työtehoseura (Rajamäki)
- Sami, Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto (Esedun metsäkoneenkuljettajakou-
lutus, Savonlinna)

4. Miten työllisyystilanteesi eteni valmistumisesi jälkeen?

- Sain metsäkoneenkuljettajan paikan opintojen aikana
- Työllistyin heti metsäkoneenkuljettajan työhön
- Kävin armeijan ja minulla oli tiedossa metsäkoneenkuljettajan paikka
- Kävin armeijan ja sain metsäkoneenkuljettajan paikan heti sen jälkeen

- Aloitin muussa metsäalan työssä ja siirryin sen jälkeen metsäkoneenkuljettajaksi
- Aloitin muun alan töissä ja siirryin sen jälkeen metsäkoneenkuljettajaksi
- Olin työttömänä, minkä jälkeen työllistyi metsäkoneenkuljettajaksi
- En ole työllistynyt metsäkoneenkuljettajaksi; miksi et ja mitä teet nyt?
_____

5. Kuinka kauan kesti työllistymisesi metsäkoneenkuljettajaksi?

- Työllistyin jo opiskeluaikana
- Työllistyin heti valmistuttuani
- Työllistyin heti armeijan jälkeen
- Työllistyin 1 kk kuluessa
- Työllistyin 3 kk kuluessa
- Työllistyin 6 kk kuluessa
- Työllistymiseeni meni yli 6 kk

6. Kuinka kauan työskentelit metsäkoneenkuljettajana ennen alan vaihtoa?

- Alle 4 kk
- 4-12 kk
- 1-2 vuotta
- 2-3 vuotta
- 3-4 vuotta
- Yli 4 vuotta

7. Minne siirryit metsäkoneenkuljettajan työstä?

- Muuhun työhön metsäalalle, mihin työhön?
_____
- Konetyöhön muulle alalle, mille alalle?
_____
- Kuljetusalalle
- Muuhun työhön muulle alalle, mihin työhön / mille alalle?
_____
- Jatkoin opiskelua metsäalalla
- Jatkoin opiskelua muulla alalla, millä?
_____
- Jäin työttömäksi, miksi?
_____
- Muu tilanne, mikä?
_____

8. Miksi siirryit pois metsäkoneenkuljettajan työstä? Voit valita kolme vaihtoehtoa.

- En katsonut olleeni oikealla alalla
- Määräaikainen työsuhde

- Epävarma työnantaja
- Kausivaihtelut
- Pitkät työmatkat
- Palkkataso
- Vuorotyö
- Yksintyöskentely
- Lomautukset
- Yrityksen työilmapiiri
- Työn yksitoikkoisuus
- Työn heikko arvostus
- Negatiivinen asiakaspalaute
- Liian kovat paineet työssä
- Liian vastuullinen työ
- Halusin edetä työurallani
- En saavuttanut riittävää tuottavuuden tasoa
- Opintoni eivät antaneet riittävää ammatissa tarvittavaa osaamista, miltä osin jäi puutteita? _____
- Muu työ / opiskelu alkoi kiinnostaa metsäkonetyötä enemmän
- En pärjännyt ammatissa
- Muu syy, mikä? _____

9. Voisitko palata metsäkoneenkuljettajaksi?

- En
- Kyllä, mikäli tietyt tekijät paranevat. Mitkä?

_____

10. Mitä arvelet tekeväsi viiden vuoden kuluttua?

_____

11. Tutkimuksessa tullaan tekemään tämän kyselytutkimuksen lisäksi haastatteluja. Mikäli olet halukas osallistumaan haastatteluun, tarvitsemme yhteystietosi yhteydenottoa varten.

- Nimesi ja puhelinnumerosi tai sähköposti

_____

12. Osallistuaksesi lahjakortin arvontaan, kirjoita nimesi, postiosoitteesi ja puhelinnumerosi alle

_____

_____

13. Anna meille palautetta tutkimuksesta.

_____

Kiitos osallistumisestasi metsäkoulutuksen kehittämistyöhön!

Liite 2 Haastattelurunko A: Metsäalan ulkopuolella olevat metsäkoneenkuljettajat - eivät työskennelleet alan työtehtävissä

I TAUSTA ENNEN OPISKELUA

Millaista ajatteli metsäkoneenkuljettajan työn olevan ennen opiskelun aloitusta?

Oliko ennen koulutuksen alkua työkokemusta / harrastusten tuomaa metsällistä osaamista?

Miksi hakeutui opiskelemaan metsäkoneenkuljettajaksi?

II OPISKELUVAIHE

Miten metsäkoneenkuljettajakoulutus vastasi ennako-odotuksia?

Mitä hyvää metsäkoneenkuljettajan opinnoissa oli? Mitä puutteita havaitsi?

Kokiko omien vahvuuksien olleen riittävät metsäkoneenkuljettajan työhön a) ennen koulutusta, b) koulutuksen jälkeen?

Miten työssäoppimisjaksot onnistuivat?

Millaisena koki koulutuksen jälkeiset työmahdollisuudet? Tähtäsikö edelleen metsäkoneenkuljettajaksi?

III VALMISTUMISEN JÄLKEINEN TYÖLLISYYS

Hakiko metsäkoneenkuljettajan työhön? Jos haki, eikä päässyt, minkä arvioi olevan syynä tähän?

Mitä työtä tekee haastatteluhetkellä? Miksi on juuri siinä työssä?

Millaisia jatkosuunnitelmia on työuran osalta olemassa?

Voisiko ajatella vielä jonain päivänä voivansa työskennellä metsäkoneenkuljettajana? Mitä tämä edellyttäisi

Liite 3 Haastattelurunko B: Metsäalan ulkopuolella olevat metsäkoneenkuljettajat – alalle työllistyneet ja pois siirtyneet

I TAUSTA ENNEN OPISKELUA

Millaista ajatteli metsäkoneenkuljettajan työn olevan ennen opiskelun aloitusta?

Oliko ennen koulutuksen alkua työkokemusta / harrastusten tuomaa metsällistä osaamista?

Miksi hakeutui opiskelemaan metsäkoneenkuljettajaksi?

Kokiko omien vahvuuksien olleen riittävät metsäkoneenkuljettajan työhön ennen koulutusta?

II OPISKELUVAIHE

Miten metsäkoneenkuljettajakoulutus vastasi ennako-odotuksia?

Mitä hyvää metsäkoneenkuljettajan opinnoissa oli? Mitä puutteita havaitsi?

Kokiko omien vahvuuksien olleen riittävät metsäkoneenkuljettajan työhön koulutuksen jälkeen?

Miten työssäoppimisjaksot onnistuivat?

Millaisena koki koulutuksen jälkeiset työmahdollisuudet? Tähtäsikö edelleen metsäkoneenkuljettajaksi?

III VALMISTUMISEN JÄLKEINEN TYÖLLISYYS

Kuinka nopeasti työllistyi ja kuinka sai yhteyden työnantajaan / työpaikkaan?

Millainen työura metsäkoneenkuljettajana on?

- Kesto?
- Luonne?
- Tehtävä?

Millainen oli yritys, jossa työskenteli?

- Koko: Henkilöä/konekalusto
- Vakaus
- Yrityksen ilmapiiri / työkaverit
- Kehittymismahdollisuudet

Oma työura?

- Oma urakehitys metsäkoneenkuljettajana?
- Syyt / syyt alan vaihtoon?
  - ➔ Minne vaihtoi?
  - ➔ Millä ehdoilla palaisi takaisin?